

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

**Länsialueen koulut –
Yksi vai kaksi yhtenäiskoulua
7.10.2016**

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

LÄNSIALUEEN KOULUT – YKSI VAI KAKSI YHTENÄISKOULUA

SISÄLLYS

ESIPUHE.....	2
1 JOHDANTO.....	3
1.1 Palveluverkkoselvityksen jatkovalmistelu.....	3
1.2 Länsialueen päiväkot- ja oppilaspaikkojen mitoitus	3
2 VERTAILTAVAT vaihtoehdot	4
3 TOIMINNALLISET VAIKUTUKSET	6
3.1 Pedagogiset vaikutukset	6
3.2 Kulttuuritoimi.....	22
3.3 Liikuntatoimi.....	23
3.4 Nuorisotoimi.....	24
3.5 Sosiaali- ja terveystoimi.....	24
4 LIIKENTEELLISET VAIKUTUKSET	25
4.1 Ajoneuvoliikenne	25
4.2 Saattoliikenne	25
4.3 Kevyt liikenne	25
4.4 Pysäköinti	25
5 VAIKUTUKSET RAKENNUKSIIN.....	27
5.1 Yleistä.....	27
5.2 Liikuntasalit ja muut salitilat vaihtoehdoissa 1A ja 1B.....	28
5.3 Kirjasto- ja nuorisotilat vaihtoehdoissa 1A ja 1B	30
5.4 Koulu- ja päiväkotitilat vaihtoehdoissa 1A ja 1B.....	30
5.5 Vaihtoehtojen 1A ja 1B vertailu	31
6 MAANKÄYTÖLLISET VAIKUTUKSET.....	32
7 SOSIAALISET VAIKUTUKSET	37
7.1 Lapsivaikutusten arviointi	38
7.2 Palvelujen saavutettavuus.....	42
3.1.2 Vaikutukset koulu- ja päiväkotimatkoihin	42
7.3 Arjen sujuvuus.....	44
8 KUSTANNUSVAIKUTUKSET.....	45
9 YHTEENVETO	48

Liitteet:

1. Aluerhotti ja Lappeen koulunrehtori Ville Laivamaan esitys länsialueen palveluverkkoselvityksen 1A ja 1B-vaihtoehdoista 3.10.2016
2. Korkea-ahon, Kuusimäen, Lavolan, Skinnarilan ja Sammonlahden koulun opettajien arvio länsialueen palveluverkkoselvityksen 1A ja 1B vaihtoehdoista 2.6.2016
3. Lasten parlamentin lausunto länsialueen palveluverkkoselvityksestä 24.2.2016
4. Nuorisovaltuuston lausunto länsialueen palveluverkkoselvityksestä 02/2016
5. Sammonlahden koulun oppilaiden huomioita länsialueen palveluverkkoselvityksestä 28.1.2016
6. Sammonlahden koulukeskuksen liikenteen toimivuustarkastelu (Trafix Oy)
7. Lappeen koulun laajennuksen liikenteellinen toimivuustarkastelu (Trafix Oy)

ESIPUHE

Lappeenrannan kaupunki varautuu lähivuosina uudistamaan ja peruskorjaamaan länsialueen koulu- ja päiväkotiverkkoa sekä Sammonlahden aluekeskuksen julkisia rakennuksia. Palveluverkon vaihtoehtojen kartoittamiseksi laadittiin kaupungin toimialojen yhteistyönä palveluverkkoselvitys, joka valmistui tammikuussa 2016. Selvitys kattoi varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, liikunta- nuoriso- ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveystalvet.

Palveluverkkoselvityksen pohjalta kaupunginvaltuusto teki 6.6.2016 päätöksen länsialueen tulevasta palveluverkosta. Päätöksen mukaan palveluverkko rakennetaan selvitysraportin vaihtoehdon 1 eli keskittävän vaihtoehdon pohjalta täydennettynä Kuusimäen koululla 1. ja 2. luokille. Samalla kaupunginvaltuusto päätti käynnistää välittömästi hankkeen jatkovalmistelun, jonka pohjalta voidaan mahdollisimman nopeasti tehdä ratkaisu vaihtoehtojen 1A ja 1B välillä ja tarkentaa ratkaisu liikuntatilojen iltakäytön näkökulmasta. Valtuuston päätöksen pohjalta on käynnistetty myös tarvittavien asemakaavamuutosten laadinta.

Palveluverkon selvitystyötä valmisteli vuosina 2015-16 kaupunginjohtajan asettama johtoryhmä, jota laajennettiin eri toimialojen edustajilla. Johtoryhmä on jatkanut työtään kaupunginvaltuuston edellyttämien jatkotoimenpiteiden täyttämiseksi ja valmistellut tämän selvitysraportin. Raportissa on esitetty vaihtoehtojen 1A ja 1B tarkennettu vaikutusarvio sekä toimialojen kannanotot vaihtoehtoihin. Laajennettuun johtoryhmään ovat kuuluneet:

Pasi Leimi, kaupungininsinööri, puheenjohtaja
 Tuija Willberg, kasvatusta ja opetustoimenjohtaja, puheenjohtajan sijainen
 Matti Veijovuori, asemakaava-arkkitehti, työryhmän sihteeri
 Olli Naukarinen, strategia- ja rahoitusjohtaja
 Päivi-Linnea Pötry, kulttuuritoimenjohtaja
 Päivi Oikkonen, palvelujohtaja, maakuntakirjasto
 Ilkka Oksman, liikuntatoimenjohtaja
 Sirpa Räikkönen, nuorisotoimenjohtaja
 Marja Kosonen, perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja, Eksote
 Mari Routti, perusopetusjohtaja
 Päivi Virkki, varhaiskasvatusjohtaja
 Heli Puhakainen, päiväkodin johtaja
 Vesa Raasumaa, rehtori
 Ville Laivamaa, rehtori
 Katri Tolvanen, tilakeskuksen johtaja
 Pekka Oksman, suunnittelupäällikkö
 Heini Löytty, rakennusarkkitehti
 Jari Iskanius, rahoituscontroller
 Timo Kalevirta, suunnittelupäällikkö
 Riitta Puurtinen, kaupungingeodeetti
 Maarit Pimiä, kaupunginarkkitehti
 Sanna Kokko, kaavoitusarkkitehti
 Niina Seppäläinen, kaavasuunnittelija
 Heikki Tommola, rakennuttajainsinööri, Lappeen Rakennuttaja Oy

1 JOHDANTO

1.1 Palveluverkkoselvityksen jatkovalmistelu

Lappeenrannan kaupunki varautuu lähivuosina uudistamaan ja peruskorjaamaan länsialueen koulu- ja päiväkotiverkkoa sekä Sammonlahden aluekeskuksen julkisia rakennuksia. Palveluverkon eri vaihtoehtojen kartoittamiseksi laadittiin kaupungin toimialojen yhteistyönä palveluverkkoselvitys, joka valmistui tammikuussa 2016. Selvitys kattoi varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, liikuntatoimen, nuorisotoimen ja kulttuuritoimen sekä sosiaali- ja terveyspalvelut.

Palveluverkkoselvityksen ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta kaupunginvaltuusto teki kokouksessaan 6.6.2016 (§ 57) linjauspäätöksen länsialueen tulevasta palveluverkosta. Päätöksen mukaan palveluverkko rakennetaan selvitysraportin vaihtoehtoon 1 eli keskittävän vaihtoehtoon pohjalta täydennettynä Kuusimäen koululla 1. ja 2. luokille. Päätöksen mukaan myös kirjasto- ja nuorisotoimen tilat rakennetaan Sammonlahden koulun yhteyteen.

Palveluverkkopäätöksen yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti käynnistää hankkeen jatkovalmistelun. Päätöksen mukaan tulee käynnistää välittömästi uudisrakennusten hankesuunnittelu, jonka pohjalta voidaan mahdollisimman nopeasti tehdä ratkaisu vaihtoehtojen 1A ja 1B välillä ja tarkentaa ratkaisu liikuntatilojen iltakäytön näkökulmasta. Vaihtoehtojen 1A ja 1B osalta selvitetään erityisesti molempien pedagogiset vaikutukset ja suhde uuteen opetussuunnitelmaan. Liikuntatilojen suunnittelua ohjaavia keskeisiä mitoitusperusteita ovat liikuntaseurojen ja muiden yhteisöjen iltakäytön tarpeet. Jatkovalmistelussa tutkitaan myös Sammonlahden nykyisen liikuntahallin jatkokäyttö.

Kaupunginvaltuuston päätöksen pohjalta on hankesuunnittelun rinnalla käynnistetty tarvittavien asemakaavamuutosten laadinta Sammonlahden koulun ja päiväkodin sekä Kourulan päiväkodin ja Lappeen koulun alueilla. Lappeen koulun osalta kaavamuutostarpeet liittyvät vaihtoehto 1B:hen. Myös käyttötarkoitukseltaan muuttuvien Kuusimäen koulun, Skinnarilan päiväkodin ja koulun sekä Lavolan koulun asemakaavamuutokset on käynnistetty. Palvelutuotannosta poisjäävät rakennukset tulee valtuuston päätöksen mukaan siirtää välittömästi tilakeskuksen E-salkkuun. Palvelutuotannosta poistuvien tonttien ja rakennusten myynnissä tulee varmistaa rakennusten käyttö niin kauan kuin niitä tarvitaan palveluverkon muuttumisen siirtymävaiheessa.

Kaupunginvaltuusto päätti lisäksi, että liikennejärjestelyt tulee jatkovalmistelussa suunnitella ja uudistuksen yhteydessä toteuttaa niin, että ne takaavat kaikille alueen palveluja käyttäville henkilöille turvalliset ja hyvin toimivat kulkuyhteydet.

1.2 Länsialueen päiväkotij- ja oppilaspaikkojen mitoitus

Länsialueen palveluverkon mitoitus perustuu vuonna 2013 valmistuneeseen Lappeenrannan väestösuunnitteeseen vuosille 2014-2030. Länsialue kuuluu pääosin Sammonlahden suuralueeseen ja pieneltä osin Läntiseen suuralueeseen. Ennusteen mukaan Sammonlahden suuralue on väestöltään Lappeenrannan voimakkaimmin kasvava suuralue vuoteen 2030 mennessä. Alueen asukasluku kasvaisi tavoitevuoteen mennessä noin 2800 asukkaalla. Vaikka koko kaupungin asukasluku on jäljessä väestösuunnitteesta, on länsialueen

0-18 –vuotiaan väestön määrä on kehittynyt lähes ennusteen mukaisesti. Varsinkin 7-12-vuotiaiden osalta toteuma on lähes täsmälleen sama kuin ennuste.

Länsialueelle on palveluverkkoselvityksen mukaan suunniteltu yhteensä 27 päiväkotiryhmää eli 567 – 621 paikkaa, mikä vastaa suunnilleen nykyistä varhaiskasvatukseen osallistuvien suhdelukua. Esiopetus on mitoitettu 6-vuotiaiden ikäluokan keskimääräiselle koolle eli 9 ryhmälle, paikkoja on 189. Länsialueella asuvista perusopetuksen oppilaista kaikki eivät käy koulua länsialueella. Vuosiluokkien 1- 6 oppilaista noin 87 % on koulussa Sammonlahden palvelualueella ja noin 74 % vuosiluokkien 7 – 9 oppilaista. Palveluverkkotarkastelussa oppilaspaikat on suunniteltu väestöennusteeseen perustuen näitä osuuksia noudattaen eli vuosiluokille 1 – 6 on kaikissa vaihtoehdossa suunniteltu 950 paikkaa ja 7-9 –vuosiluokille 400 paikkaa, kun ryhmäkoko on 20. Perusopetuksen paikkoja on yhteensä 1350.

Länsialueen palveluverkkovaihtoehdot kaupunginvaltuusto 20.6.2016										20.6.2016	
Paikkamäärät yksiköittäin			ryhmäkoko uusissa päiväkotiryhmissä			24 vanhoissa		21		Yhteensä	
1A	1-9 lk				Sammonlahti				Lappee		
Päivähoito	Kourula	168	Uus-Lavola	105	Sammonlahti	144	Sammonlahti	84	Lappee	120	621
Esiopetus		24			Sammonlahti	120			Lappee	72	216
1 -2 lk		40			Sammonlahti	140			Lappee	120	300
3-4 lk					Sammonlahti	190			Lappee	110	300
5-6 lk					Sammonlahti	190			Lappee	110	300
7-9 lk					Sammonlahti	400					400
erityisopetus					Sammonlahti	50					50
Paikat	Päiväkoti ja es	Koulu	Päiväkoti ja es	Koulu	Päiväkoti ja esiop	Koulu	Päiväkoti ja esiop	Koulu	Päiväkoti ja esiop	Koulu	
	192	40	105	0	264	970	84	0	192	340	2187
	Yhteensä	232	Yhteensä	105	Yhteensä	1234	Yhteensä	84	Yhteensä	532	
					Yhteensä		1318				
1B	1-9 lk				Sammonlahti				Lappee		0
Päivähoito	Kourula	144	Uus-Lavola	105	Sammonlahti	144	Sammonlahti	84	Lappee	144	621
Esiopetus		24			Sammonlahti	96			Lappee	96	216
1 -2 lk		40			Sammonlahti	140			Lappee	120	300
3-4 lk					Sammonlahti	160			Lappee	140	300
5-6 lk					Sammonlahti	160			Lappee	140	300
7-9 lk					Sammonlahti	200			Lappee	200	400
Erityisopetus					Sammonlahti	20			Lappee	30	50
Paikat	Päiväkoti ja es	Koulu	Päiväkoti ja es	Koulu	Päiväkoti ja esiop	Koulu	Päiväkoti ja esiop	Koulu	Päiväkoti ja esiop	Koulu	
	168	40	105	0	240	680	84	0	240	630	2187
	Yhteensä	208	Yhteensä	105	Yhteensä	920	Yhteensä	84	Yhteensä	870	
					Yhteensä		1004				

Taulukko 1. Länsialueen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lapsimäärät, VE 1A ja 1B.

2 VERTAILTAVAT VAIHTOEHDOT

Palveluverkon keskittävä vaihtoehto käsittää alavaihtoehdot 1A ja 1B. Molemmissa vaihtoehdossa perusopetus keskitetään länsialueella Sammonlahteen ja Lappeen koululle, minkä lisäksi Kuusimäen koululle rakennetaan tilat 1. ja 2. luokille. Esiopetus sijoittuu koulujen yhteyteen. Päätöksen mukaan myös kirjasto- ja nuorisotoimen tilat rakennetaan Sammonlahden koulun yhteyteen. Sammonlahden koulu-, päiväkoti- ja muiden tilojen muodostama kokonaisuus on nimetty Sammontaloksi.

Vaihtoehdossa 1A yläkoulu (luokat 7-9.) sijoittuu ainoastaan Sammonlahteen. Alueelle sijoittuu noin 970 lasta perusopetukseen ja noin 350 lasta päiväkotiin ja esiopetukseen. Koulun ja päiväkodin aluetarve on vajaat 6 hehtaaria, johon sisältyy uusi, nykyisen eteläpuolelle sijoittuva tekonurmikenttä. Sammonlahden nykyistä liikuntahallia voidaan laajentaa tai sitä korvaamaan rakentaa uusi, noin 1200 m²:n sali.

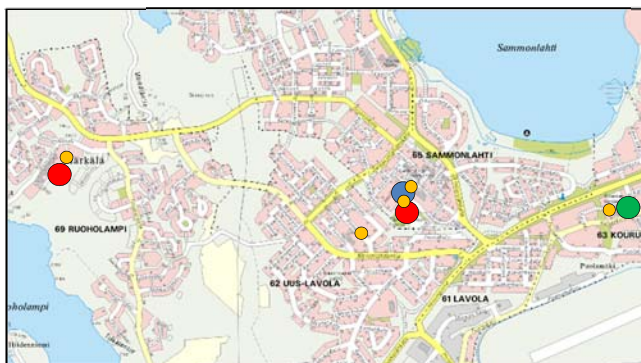
Lappeen koulun ja päiväkodin tonttia ei ole tarpeen laajentaa, kun nykyinen urheilukentän alue lasketaan mukaan tonttimitoitukseen koulun kenttäalueena. Tarvittava lisärakentaminen on vähäistä ja voidaan toteuttaa nykyisellä tontilla.

Vaihtoehdossa 1B yläkoulut (luokat 7-9) ovat sekä Sammonlahdessa että Lappeella. Sammonlahteen sijoittuu noin 680 lasta perusopetukseen ja noin 320 päiväkotiin ja esiopetukseen. Sammonlahden koulua ja päiväkotia varten tarvitaan runsaan 5 hehtaarin alue, johon sisältyy uusi, nykyisen eteläpuolelle sijoittuva tekonurmikenttä.

Sammonlahden nykyinen liikuntahalli voidaan peruskorjata tai sitä korvaamaan voidaan rakentaa uusi, likimain nykyisen (noin 860 m²) kokoinen sali.

Lappeen koulun yhteyteen rakennetaan vuosiluokille 7-9 tilat, joihin sijoittuu noin 200 oppilasta. Lappeen koulun ja päiväkodin tontille varataan runsaan 4 hehtaarin alue, joka sisältää Kampakujan lounaispuolella olevan rakentamattoman korttelialueen, katualuetta ja koulun yhteydessä olevan kenttäalueen. Laajenevalle oppilasmäärälle rakennetaan nykyisen salin rinnalle uusi noin 600 m²:n liikuntasali. Lappeen koulun nykyisen liikuntasalin laajentaminen ei ole tarkoituksenmukaista.

VE 1A

VE 1B

Merkintöjen selitykset:

- Päiväkoti
- Alakoulu, luokat 1-2
- Alakoulu, luokat 1-6
- Yläkoulu, luokat 7-9

Riippumatta vaihtoehdosta Kourulan alueelle rakennetaan uudisrakennus, joka sisältää päiväkodin ja esiopetuksen sekä 1. ja 2. luokkien tilat. Päiväkotiin ja esiopetukseen sijoittuu VE 1A:ssa 192 lasta ja VE 1B:ssä 168 lasta. Alakouluun (1.-2. luokat) sijoittuu molemmissa vaihtoehdoissa 40 lasta.

Uudisrakennusta varten laadittavassa asemakaavamuutoksessa ratkaistaan myös nykyisen monitoimitalon tontin käyttö. Kourulan alueen tontitarve tarkentuu työn edetessä.

Molemmissa keskittämissä vaihtoehtoissa poistuvat Liesharjun päiväkoti, Korkea-ahon koulu, Skinnarilan päiväkoti ja koulu, Kuusimäen koulu luokkien 3-6 osalta ja Lavolan koulu. Lavolan koulu toimii kuitenkin alkuvaiheessa muiden koulujen väistötiloina ja sinne voidaan sijoittaa oppilaita siihen saakka, että muu kokonaisuus on saatu toteutettua.

Uus-Lavolan päiväkoti säilyy molemmissa vaihtoehtoissa ja käsittää 105 paikkaa.

Kaupunginvaltuuston päätöksessä edellytetään, että liikennejärjestelyt tulee jatkovalmistuksessa suunnitella ja uudistuksen yhteydessä toteuttaa niin, että jalankulkuyhteydet ja muut kevyen liikenteen väylät, alikulut, saattoliikenne pysäköintipaikkoineen, liikennevaloratkaisut, valaistus ja katujen liikennöitävyys sekä joukkoliikennematkat yms. toimenpiteet takaavat kaikille alueen palveluja käyttäville henkilöille turvalliset ja hyvin toimivat kulkuyhteydet. Liikennejärjestelyjä on tutkittu jatkotyössä tiiviisti yhdessä kaavoituksen kanssa.

3 TOIMINNALLISET VAIKUTUKSET

3.1 Pedagogiset vaikutukset

3.1.1. Varhaiskasvatus ja esiopetus

Varhaiskasvatuslain tavoitteiden sekä toimintaa koskevien määräysten toteuttaminen onnistuu parhaiten silloin, kun päiväkoti on tarkoituksenmukainen kooltaan. Tarkoituksenmukaisuutta on arvioitu perheen, lapsen sekä toiminnan järjestäjän näkökulmasta. Arvioinnin tuloksena on päädytty siihen, että tarkoituksenmukainen päiväkoti on vähintään 6-ryhmäinen.

Lappeen päiväkotiin on rakennettu tilat 5:lle ryhmälle. Kun päiväkodin käyttöön on otettu tila, joka alun perin on suunniteltu avoimen päiväkodin tilaksi, on päiväkotiin voitu sijoittaa 6 lapsiryhmää.

Sekä 1A että 1B vaihtoehtoissa sekä Sammontalon päiväkodit että myös Lappeen päiväkoti ovat riittävän suuria ja pedagogisesti tarkoituksenmukaisia. Vaihtoehtojen välillä ei ole juurikaan pedagogisia eroja. Peruskoulun 7-9 vuosiluokkien oppilaat tekevät jossain määrin yhteistyötä myös lähistöllä olevan päiväkodin lasten kanssa. Yhteistoiminta on esim. yhteisiä tapahtumia, eräänlaista kummitoimintaa. Tämä on siis mahdollista vaihtoehdossa 1B Lappeen sekä Sammontalon päiväkotilasten osalta, 1A vaihtoehdossa vain Sammontalossa olevien päiväkotilasten kanssa.

3.1.2. Perusopetus

3.1.2.1. Vertailtavat vaihtoehdot

Vertailtavat vaihtoehdot poikkeavat toisistaan vuosiluokkien 7 – 9 opetuksen järjestämispäivän osalta. Vaihtoehdossa 1A vain Sammonlahden koulussa vuosiluokilla 1-6 opiskelevat lapset jatkavat samassa koulussa myös vuosiluokat 7 – 9. Vaihtoehdossa 1A Lappeen ja Korkea-ahon koulun oppilaat vaihtavat koulua vuosiluokkien 7 – 9 ajaksi Sammonlahteen. Vaihtoehdossa 1B myös Lappeen koulun oppilaat käyvät koko peruskoulun eli vuosiluokat 1 - 9 omassa koulussaan.

Perusopetuksen oppilasmäärät	1A	1B
Sammonlahti	970	680
Lappee	340	630

Taulukko 2. Perusopetuksen oppilasmäärät

3.1.2.2. Periaatteellisen linjauksen mahdollisuus

Sammonlahden kouluratkaisuja tehtäessä Lappeenrannassa on käytännössä ensimmäisen kerran mahdollista suunnitella sellaista yhtenäiskoulua, jossa kaikki oppilaat käyvät samassa koulussa koko perusopetuksensa. Seuraavan kerran tämä ratkaisu on mahdollista tehdä Lauritsalan alueella, kun päätetään Lauritsalan koulusta. Myös Lauritsalan alueella on mahdollista rakentaa kaksi 1-9 vuosiluokkien koulua. Tämä tarkoittaisi sitä, että Pontuksen kouluun rakennetaan tilat myös vuosiluokille 7 -9. Silloin Lauritsalan koulun korvaava uudisrakennus voidaan rakentaa nykyistä pienempänä vain Lauritsalan kanavan länsipuolella olevalla alueella asuvia oppilaita varten.

Sellaisia yhtenäiskouluja, joissa on jo vuosiluokat 1 - 9, on Lappeenrannassa Kimpisen koulu. Kimpisen kouluun tulee vuosiluokille 7 -9 oppilaita myös muista kouluista (Kaukas, Myllymäki ja Kasukkala). Kesämäen koulut voidaan tulevaisuudessa yhdistää myös yhdeksi yhtenäiskouluksi ja Joutsenon koulu tulee peruskorjauksen ja laajennuksen myötä myös rakentumaan 1 -9 vuosiluokkien kouluksi. Myös Kesämäkeen ja Joutsenoon tulee muista kouluista oppilaita 7 – 9 vuosiluokille (Voisalmi, Simola ja Ylämaa sekä Korvenkylä, Pulp, Ravattila, Parjala). Myllymäen ja Voisalmen koulut ovat sen kokoisia, että kun niiden peruskorjaus tulee ajankohtaiseksi, voidaan myös niiden osalta pohtia niiden muuttamista 1-9 vuosiluokkien yhtenäiskouluksi.

3.1.2.3 Koulujen näkemykset vaihtoehtojen eduista

Länsialueen vaihtoehdot 1A ja 1B olivat arvioitavana jo 27.1.2016 julkaistussa Länsialueen palveluverkkoselvityksessä. Tuon selvityksen perusteella kuultiin Lasten Parlamenttia, Nuorisovaltuustoa ja Sammonlahden koulun oppilaskuntaa. Sammonlahden alueen koulujen henkilökunnat/opettajakunta ottivat kantaa palveluverkkoselvitykseen. Kaikki lausunnot ovat luettavissa kaupunginvaltuuston pöytäkirjasta 6.6.2016 § 57.

Asian valmistelua on jatkettu. Perusopetusjohtaja on pyytänyt Sammonlahden koulun ja Sammonlahden kouluun yhdistyvien koulujen sekä Lappeen koulun kuvauksia mm. oppilasta henkilöstö-, uuden opetussuunnitelman toteuttamisen, fyysisen oppimisympäristön, yhteistyön ja oppilaan tarvitseman tuen järjestämisen näkökulmista eri vaihtoehtoissa. Sammonlahden koulun rehtori sekä Sammonlahden kouluun yhdistyvien koulujen rehtorit sekä em. koulujen opettajat ovat päätyneet kannattamaan vaihtoehtoa 1A. Tarkastelussaan he ovat keskittyneet tarkastelemaan ensisijaisesti vain vuosiluokkien 7 – 9 opetuksen järjestämistä, ei niinkään koko tulevan Sammonlahden koulun eli vuosiluokkien 1-9 opetuksen järjestämistä. Lappeen ja Korkea-ahon koulut ovat päätyneet tarkastelussaan puolestaan kannattamaan vaihtoehtoa 1B. Molempien toimittamat tarkastelujen yhteenvedot ovat liitteenä.

Sammonlahden koulun rehtori on tiivistänyt 1A vaihtoehdon keskeiset edut seuraavasti:

1. Koulutuksellisen ja yhteiskunnallisen tasa-arvon toteuttaminen, yhtenäisen perusopetuksen edistäminen ja sosiaalisen eriarvoistumisen ennaltaehkäisy länsialueella
2. Joustavien ja resurssitehokkaiden opetusjärjestelyjen turvaaminen yläkouluikäisille oppilaille (ml. paremmat valmiudet resurssimuutoksiin)
3. Tukea tarvitsevien oppilaiden ja eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien oppilaiden laadukkaan opetuksen järjestäminen (ml. yläkouluikäisten harrastus- ja kerhotoiminta)
4. Oppilaiden toivomien monipuolisten opiskeluvaihtoehtojen, valinnaisuuden ja painotetun opetuksen järjestäminen (ml. kielten opiskelun turvaaminen sekä LUMA, englanti, liikunta sekä taito- ja taidepainotteiset luokat)
5. Opettajien osaamisen ja opetuksen varajärjestelyjen turvaaminen, henkilöstön erikoisosaamisen vertikaalinen ja horisontaalinen hyödyntäminen sekä laadukkaan aineenopetuksen turvaaminen
6. Länsialueen asukkaiden kannalta suotuisan nuorisokulttuurin ja oppilaiden osallisuusjärjestelmien kehittymisen tukeminen sekä nuorten hyvinvoinnin ja aktiivisuuden edistäminen
7. Monipuolisen verkostoyhteistyön turvaaminen ja koulun ulkopuolisten resurssien tehokas käyttö (mm. toisen ja kolmannen asteen koulutukseen suuntautuvan yhteistyön laadukas toteuttaminen ja yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden kanssa)
8. Hyviä tuloksia tuottaneen yläkouluopetuksen jatkaminen ja kehittäminen (Pedagogiikan kehittyminen myös siirtymävaiheessa vuosina 2017-2022)
9. Koulun tilojen, välineiden, materiaalien ja ulkoalueiden tehokas yhteiskäyttö
10. Moniammatillisen yhteistyön toteuttaminen (sosiaali- ja terveyspalvelut, kirjasto, nuoriso, kulttuuri- ja liikuntapalvelut)

Lappeen koulun rehtori on tiivistänyt 1B vaihtoehdon edut seuraavasti:

1. Kansalliset linjaukset ja käytänteet ohjaavat pois erillisestä alakoulu-yläkoulu – rakenteesta kohti fyysisesti ja pedagogisesti yhtenäistä peruskoulua
2. Lappeenrannassa on mahdollista Sammonlahden kouluverkkoratkaisun kautta saada kaksi keskikokoista yhtenäiskoulua 1B-vaihtoehdon kautta ja toteuttaa siten kansallista tavoitetta
3. Olisikohan 1A –vaihtoehdon Sammonlahti on liian suuri? Suureen yhtenäiskouluun (1A=1000 oppilasta) on tutkitusti haastavaa luoda yhtenäinen toimintakulttuuri.
4. Lappeen koulun kanta 1B:n puolesta on painoarvoltaan merkittävä, koska tuleva päätös vaikuttaa kaikkein eniten heidän koulunkäyntiinsä (verrattuna muihin alueen kouluihin).
5. 1B vaihtoehto vähentää sosioekonomista epätasaista jakautumista, koska vaihtoehdossa voidaan oppilasalue jakaa heikko toimeentuloalue molempien yhtenäiskoulujen kesken.

6. 1A –vaihtoehdossa Lappeen oppilaaksiottoalue jää keskituloisten alueeksi ja sosioekonominen ero Lappeen oppilaaksiottoalueen ja Sammonlahden oppilaaksiottoalueen välillä kasvaa.
7. Kustannuserot ovat 1A- ja 1B-vaihtoehtojen välillä ovat rakennusten käyttöiän aikana häviävän pienet. Tilojen käytöstä ja opetusresurssien käytöstä ei synny merkittävää kustannuseroa, koska 1B-vaihtoehdossa saadaan synergiaetua molempiin yhtenäiskouluihin aineopetustilojen sekä luokanopettaja-aineenopettaja yhteistyön kautta.

3.1.2.4 Yhtenäinen perusopetus – taustaa ja tulevaisuutta

Yhtenäistä perusopetusta on kuvattu aikaisemmissa palveluverkkotarkasteluissa yksityiskohtaisesti, joten tässä yhteydessä se määritellään tiiviisti.

Yhtenäinen perusopetus tarkoittaa sitä, että *jokainen oppilaan kohtaama aikuinen tietää sekä oman roolinsa kokonaisuudessa että oppilaan koulupolulla ennen ja jälkeen tulevat toimijat, kehitysvaiheet ja sisällöt*. Tällä tavoin oppilaalle muodostuu ehyt, joustavasti etenevä oppimispolku koko perusopetuksen ajaksi. Tämän toteutuminen edellyttää yhtenäistä opetussuunnitelmaa, mahdollisesti erillisissä kouluissa toimittaessa kouluilla yhtenäistä toimintakulttuuria, yhtenäistä oppimiskäsitystä, yhtenäisiä kasvatustavoitteita ja opettajien yhteistyötä ja yhteiskäyttöä pysyvänä toimintatapana eri vuosiluokkien opetuksessa.

Yhtenäistä perusopetusta voidaan toteuttaa toiminnallisesti yhtenäisenä peruskouluna, hallinnollisesti yhtenäisenä peruskouluna, vähitellen kasvavana yhtenäisenä peruskouluna tai kokonaan yhtenäisenä peruskouluna.

3.1.2.4.1. Yhtenäisen perusopetuksen historiaa

Alun perin suomalaisen peruskoulun jako kuusivuotiseen ala-asteeseen ja kolmevuotiseen yläasteeseen syntyi peruskoulun suunnitteluvaiheessa 1960-luvulla yhtenä koulutuspoliittisena ja ammattijärjestöpoliittisena kompromissina. Peruskoulun sisälle jäi elämään monia muistumia rinnakkaiskoulusta. Tämä ilmeni muun muassa peruskoulun astejaossa, opettajakunnan jakautumisessa luokanopettajiin ja aineopettajiin sekä opetussuunnitelman monissa ratkaisuissa. Ratkaisun taustalta ei ole löydettävissä sitä tukevia kasvatuksellisia näkemyksiä tai pedagogisia perusteluita.

Perusopetuksen jako ala- ja yläasteen kouluihin oli voimassa vuoteen 1998 saakka, jolloin perusopetuslaki uudistettiin laajasti ja hallinnollisesta ja toiminnallisesta ala- ja yläasteen rajasta luovuttiin. Vuonna 1998 säädetty perusopetuslaki ja perusopetusasetus eivät sisällä enää jakoa ala- ja yläasteeseen. Perusopetusasetuksessa on jäljellä yksi kohta, jossa 1-6 ja 7-9-luokkien opetus on mainittu eri kokonaisuuksina: vuosiluokilla 1-6 opetus on pääosin luokanopetusta ja vuosiluokilla 7-9 pääosin aineenopetusta, ellei opetussuunnitelmassa toisin määrätä. Lisäksi perusopetusasetus sisältää vuosiluokittaisia säädöksiä tuntijakoon, opetuksen viikoittaiseen määrään ja työpäivien pituuteen liittyen, mutta ne eivät noudata jakoa 1-6-luokkien ja 7-9-luokkien kokonaisuuksiin.

Hallituksen esitys (1997) perusopetuslain muuttamiseksi sisältää tiivistetysti silloiset perustelut muutokselle:

- *Peruskoulun jakautuminen ala-asteeseen ja yläasteeseen haittaa peruskoulun kokonaisvaltaista kehittämistä. Raja ala- ja yläasteen välillä on toiminnallisesti liian jyrkkä. Ala-asteen ja yläasteen koulut eivät toimi riittävällä tavalla yhteistyössä keskenään. **Siirtyminen luokanopetusvaiheesta aineenopetukseen sekä ala-asteen koulusta mahdollisesti huomattavastikin suurempaan yläasteen kouluun aiheuttaa osalle oppilaista ongelmia, jotka voivat ilmetä oppimisvaikeuksina tai häiriökäyttäytymisenä.***
- *Peruskoulun ala- ja yläastejaon poistamisen vaikutus opetuksen sisältöön riippuu siitä, miten valtioneuvosto mahdollisesti muuttaa peruskoulun tuntijakoa ja minkälaiset opetussuunnitelmat perusteet tuntijaon pohjalta laaditaan. Perusopetuslaki ei asettaisi estettä määritellä peruskoulun tuntijakoa yhtenäiseksi kaikkia vuosiluokkia koskevaksi. **Muutos mahdollistaisi mainittuja päätöksiä muuttamalla siirtyä perusopetuksessa yhä enemmän kokonaisopetukseen ja luokattomuuteen.***
- *Uusissa säännöksissä ei enää määriteltäisi, miten opettajan virat tai tehtävät on järjestettävä ja millä vuosiluokilla luokanopettajan kelpoisuuden omaava henkilö voisi antaa opetusta. **Opetuksen järjestäjät päättäisivät luokanopetuksen ja aineenopetuksen suhteesta ja määrästä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.***
- *Perusopetuslain perusteella **opetuksen järjestäjät voisivat vapaasti päättää, mitkä vuosiluokat käsittävissä kouluissa perusopetusta annetaan.** ... Opetuksen järjestäjät päättäisivät myös ilman lainsäädäntöön sisältyviä rajoituksia perusopetuksen kolmen ylimmän vuosiluokan opetuksen järjestämisestä.*

3.1.2.4.2. Perusopetuksen yhtenäistämisen tukeminen kansallisella tasolla

Perusopetuksen yhtenäistämistä kansallisella tasolla on edistetty lainsäädännön lisäksi valtakunnallisilla tuntijakopäätöksillä sekä opetussuunnitelman perusteilla. Myös opetus- ja kulttuuriministeriön laatimat koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmat ovat sisältäneet tavoitteen perusopetuksen yhtenäistämisestä. Opetushallitus on tukenut kuntia ja kouluja yhtenäisen perusopetuksen kehittämisessä erilaisten kehittämishankkeiden avulla, esim. Peruskoulun sisällön ja rakenteen kehittämishanke 1997 – 2000 ja Yhtenäinen perusopetus-hanke 2003 – 2006.

Myös Kuntaliitto on määritellyt tavoitteet perusopetuksen rakenteen kehittämiseksi (Sivistyksen suunta 2025):

- Kaikille yhteinen peruskoulu: **Kouluverkkojen rakennetta kehitetään niin, että kaikki vuosiluokat 0–9 ovat paikalliset mahdollisuudet ja tarpeet huomioiden enenevässä määrin fyysisesti yhdessä.** Se luo oppilaalle turvallisemman kasvuympäristön koko esi- ja peruskoulun ajaksi ja eheyttää oppilaan koulunkäyntiä sekä poistaa nivelvaiheen ala- ja yläkoulun väliltä.
- **Opettajankoulutusta** kehitetään siten, että se tukee kaikille yhteisen peruskoulun toteuttamista. Opettajakoulutus antaa nykyistä laaja-alaisemman kelpoisuuden opettaa joustavasti eri kouluasteilla.
- Kaikille yhteinen peruskoulu nähdään **toimintakeskustyyppisenä** ratkaisuna, joka tarjoaa lapsille ja nuorille opetuspalvelujen lisäksi oppilashuollon palveluja ja var-

haiskasvatuksen sekä nuoriso- ja kirjastotoimen palveluja. Aamu- ja iltapäivätoiminta sekä monipuolinen kerhotoiminta ovat osa tätä kokonaisuutta. Näin voidaan kokonaisvaltaisemmin huolehtia lapsen ja nuoren hyvinvoinnista.

- Kaikille yhteisessä peruskoulussa **luokanopettajien ja aineenopettajien yhteistyö** tiivistyy luonnostaan. Mahdollisuus käyttää opettajia joustavasti eri vuosiluokilla parantaa opetuspalvelujen laatua ja opettajien osaamisen hyödyntämistä.
- Kaikille yhteinen peruskoulu edistää **opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista ja eheyttää koulun toimintakulttuuria**.
- Kaikille yhteisessä peruskoulussa katsotaan laajemmasta näkökulmasta koulun johtamista, opettajuutta, henkilökunnan osaamista ja oppimisympäristöjä.
- Se tukee paremmin perusopetuksen **kokonaisvaltaisempaa kehittämistä ja toiminnan tehostamista**.
- Kaikille yhteinen peruskoulu **lisää pedagogista osaamista ja edistää uusien toimintamallien ja opetusjärjestelyjen käyttöönottoa**.

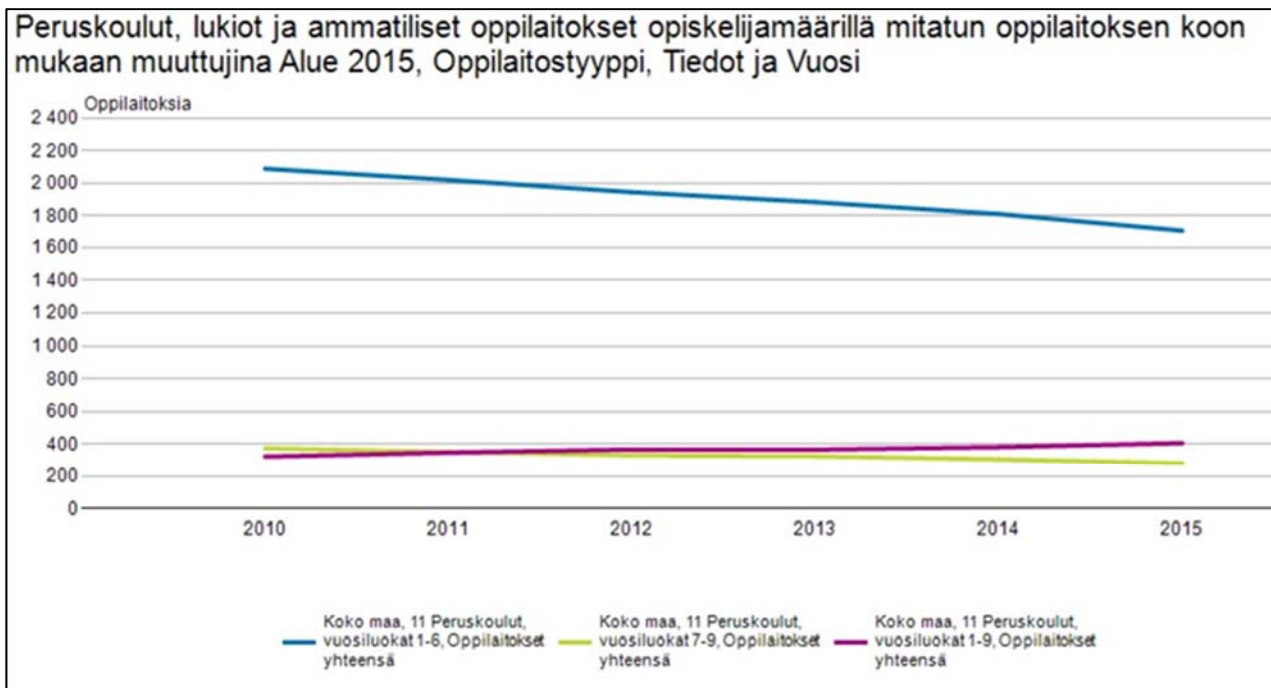
3.1.2.4.3. Yhtenäisen perusopetuksen toteuttaminen paikallisella tasolla

Yhtenäisen perusopetuksen toteuttamisessa kunnilla ja muilla opetuksen järjestäjillä on merkittävä rooli. Jos perusopetuksen yhtenäistämisprosessia verrataan esimerkiksi peruskoulu-uudistukseen, ovat valtion ja kuntien roolit täysin erilaiset. Peruskoulu-uudistuksen aikaan valtio ohjasi perusopetuksen järjestämistä ja sen uudistamista keskitetysti, kun muun muassa vuonna 1998 säädetyin perusopetuslain myötä valta ja vastuu ovat siirtyneet pitkälti kunnille. Perusopetuksen yhtenäistämisprosessin toteutusta voisi tästä näkökulmasta verrata erityisopetuksen rakenneuudistukseen, jossa kansallisesti vuonna 1998 säädetyssä perusopetuslaissa on määritelty tavoite integraation edistämisestä, mutta toteutusvastuu on kunnilla.

Kunnassa tehtäviin linjauksiin ja ratkaisuihin vaikuttavat eri toimijat: päättäjät, päätöksiä valmistelevat virkamiehet ja koulun rehtori ja henkilöstö. Myös oppilaiden ja huoltajien näkemykset vaikuttavat tehtäviin linjauksiin. Yhtenäisen perusopetuksen – kuten muidenkin kansallisesti linjattujen koulutuspoliittisten tavoitteiden - toteuttaminen edellyttää paikallisten toimijoiden kokonaisvaltaista työtettä ja pitkäjänteistä kehittämistyötä yhteisen tavoitteen suunnassa.

Yhtenäiskoulujen määrä Suomessa

Yhtenäiskoulujen määrä on kasvanut Suomessa viime vuosina. Vastaavasti erillisten ala- ja yläkoulujen määrä on vähentynyt:

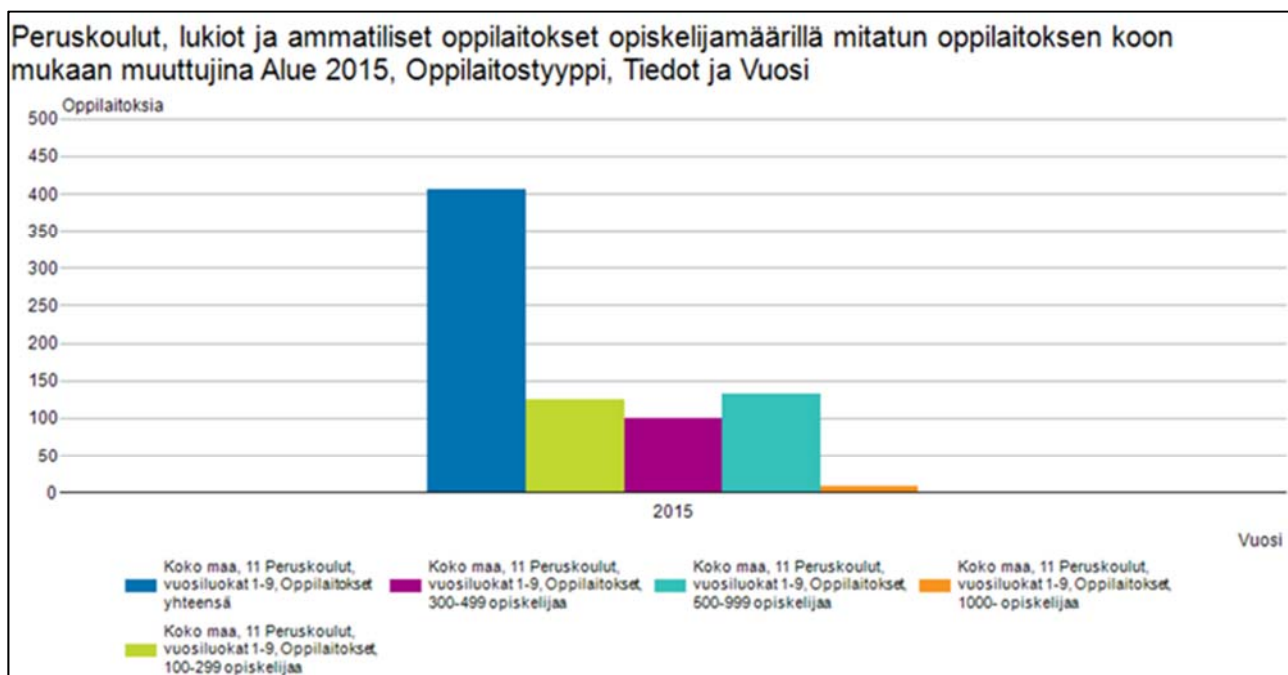
Taulukko 3. Yhtenäiskoulujen ja erillisten ala- ja yläkoulujen määrät Suomessa (Lähde Tilastokeskus).

Sama asia käy ilmi alla olevasta taulukosta:

	2004	2007	2010	2013
peruskoulujen lukumäärä	3476	3067	2785	2576
vuosiluokat 1-6 käsittävät koulut	80 % n. 2780	78 % n. 2392	75 % n. 2089	68 % n. 1752
vuosiluokat 7-9 käsittävät koulut	15 % n. 521	14 % n. 429	13 % n. 362	8 % n. 206
vuosiluokat 1-9 käsittävät koulut	5 % n. 174	8 % n. 245	12 % n. 334	24 % n. 618
(Taulukon lähteinä: Kumpulainen 2002, 2004, 2005, 2009, 2012 ja SVT 2005, 2008, 2011, 2014)				

Taulukko 4. Perusopetuksen oppilaitosten lukumäärät

Erikokoisten yhtenäiskoulujen määrästä saa käsityksen seuraavalla sivulla olevasta taulukosta.

Taulukko 5. Yhtenäiskoulujen ja muiden koulujen lukumäärät

Tilastokeskuksen aineistosta ei ole mahdollista saada tarkempaa kuvaa koulujen määrän jakautumisesta tarkemmin oppilasmäärän mukaan. Kumpulaisen (2012) mukaan kahdenkymmenen suurimman koulun oppilasmäärät liikkuvat noin 740 – 940 oppilaan välillä. Tarkempaa tietoa oppilaitoksista on mahdollista saada esimerkiksi kansallisesta opetushallinnon tietopalvelusta.

Asian valmistelun yhteydessä on selvitetty joidenkin kaupunkien linjauksia yhtenäisten peruskoulujen perustamisen ja niiden koon osalta. Helsingissä uudet peruskoulut ovat yhtenäisiä peruskouluja ja niiden pitää suosituksen mukaan olla vähintään kaksisarjaisia. Myös Oulussa uudet koulut ovat yhtenäisiä peruskouluja. Ne ovat perustamisvaiheessa noin 700 – 800 oppilaan kouluja niitä laajennetaan tarpeen mukaan. Vantaalla tavoitteena on perustaa yhtenäisiä peruskouluja, mutta ratkaisut tehdään tapauskohtaisesti huomioiden muun muassa olemassa olevat tilat. Minimikokoa ei ole määritetty, mutta käytännössä 3-sarjaiset yhtenäiskoulut ovat pienimpiä. Espoon kaupunki pyrkii rakentamaan ensi sijaisesti yhtenäisiä peruskouluja. Minimikoon sijaan pohdinnassa on ollut, mikä on tarkoituksenmukainen enimmäiskoko. Kokoa keskeisempää tarkastelussa on, että uudet koulut sisältäisivät kokonaan uudenlaisia koulun sisäisiä moduleita ja tilaratkaisuja Oulun uudentyyppisten koulujen tapaan. Kokkolassa suuntana on monitoimitilojen rakentaminen. Optimaalisena yhtenäiskoulun kokona pidetään keskikokoista koulua eli noin 600 – 800 oppilasta. Hämeenlinnassa on rakennettu mahdollisuuksien mukaan yhtenäisiä peruskouluja. Lautakunta on linjannut, että koulun enimmäiskoko on 700 oppilasta. Suunnitteilla on tosin yksi tätä suurempi koulu.

Edellä esitetyin sekä aikaisemmissa palveluverkkovalmistelumateriaaleissa kuvatuilla perusteilla yhtenäisen perusopetuksen ja lapsen yhtenäisen koulupolun järjestäminen on selvä päämäärä ja tavoite. Parhaat mahdollisuudet kehittää ja järjestää pedagogisesti yhtenäistä perusopetusta on yhteisessä, samassa rakennuksessa toimivissa yhtenäisissä vuosiluokkien 1 - 9 peruskouluissa. Tästä näkökulmasta tarkasteluna kahden yhtenäiskoulun ratkaisu länsialueelle on perustelluin.

3.1.2.4.5 Yhtenäisen peruskoulun tarkastelua Sammonlahden alueella

Sammonlahden palveluverkkotarkastelun yhteydessä on tullut esille erityisesti kaksi näkökulmaa, joiden perusteella kahden yhtenäiskoulun ratkaisu on kyseenalaistettu. Nämä seikat ovat koulun koko 7-9-luokkien osalta ja Sammonlahden koulun oppilaaksiottoalueen erityispiirteet. Koulun 7-9-luokkien oppilasmäärän osalta on pohdittu, olisiko se kahden yhtenäiskoulun mallissa riittävän suuri riittävän valinnaisuuden ja painotetun opetuksen järjestämisen näkökulmasta. Sammonlahden koulun oppilaaksiottoalueen erityispiirteillä tarkoitetaan sitä, että alueella asuu keskimääräistä enemmän maahanmuuttajataustaisia, alhaisen koulutustason omaavia ja työttömiä henkilöitä.

Koulun koon, valinnaisaineiden ja painotetun opetuksen näkökulma

Peruskoulujen kokoa ei ole kansallisella tasolla lainsäädännöllä määritelty. Vuonna 1984 vahvistetussa peruskouluasetuksessa silloisten yläasteiden koon osalta olivat voimassa seuraavat periaatteet:

Peruskoulun yläasteen piiri saadaan muodostaa, jos yläasteen kullekin vuosiluokalle tulee vähintään 90 samankielistä oppilasta.

Milloin asutuksen sijoittuminen tai liikenteelliset syyt sekä jo olevien koulurakennusten tarkoituksenmukainen ja taloudellinen käyttö sitä edellyttävät, saadaan yläasteen piiri muodostaa myös, jos kullekin vuosiluokalle tulee vähintään 40 samankielistä oppilasta.

Tuolloin säädettiin valtakunnallisesti hyvin yksityiskohtaisesti myös yläasteella opettavista valinnaisaineista. Niiden tarkalla sääntelyllä saattoi olla vaikutusta koulun koon määrittelyyn muiden syiden ohella.

Valinnaisten aineiden alkuperäistä tavoitetta on kuvattu muun muassa 1967 annetussa hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi koulujärjestelmän perusteista. Tuolloin pyrittiin ratkaisemaan koko ikäluokan opettaminen yhtenäisessä koulussa siten, että muodostettiin tasokurssit ja mahdollisuus valinnaisaineiden valitsemiseen. Tavoitteena oli vähentää opetuksen teoreettisuutta.

Valinnaisaineet ovat edelleenkin osa perusopetusta. Syksyllä 2016 käyttöön otetussa tuntijaossa valinnaiset aineet alkavat jo 3. luokalla. Koulut voivat itse määritellä valinnaisten aineiden sisällön. Valinnaiset aineet on jaettu taito- ja taideaineiden valinnaisiin aineisiin, vieraiden kielten valinnaisiin aineisiin ja muihin valinnaisiin aineisiin. Huomion arvoista on, että esimerkiksi taito- ja taideaineiden kokonaistuntimäärä on kasvanut kaikkien oppilaiden osalta 59 tunnista 62 tuntiin – taito- ja taideaineiden painotus on siten vahvistunut. Uutta on se, että monissa 1-6-luokkien kouluissa oppilaat voivat itse valita haluamansa valinnaisen taito- ja taideaineen ja tällä tavoin painottaa sitä.

Palveluverkon uudistumisen, uuden opetussuunnitelman ja hallituksen kärkihankkeiden myötä olisikin tarpeen tarkastella uudestaan kunta- ja koulukohtaisia valinnaisaine- ja painotetun opetuksen ratkaisuja myös Lappeenrannassa. Jo tähän saakka tehdyt palveluverkkomuutokset ovat kasvattaneet koulujen kokoa (esim. Pontuksen koulu) ja vuosiluokkien 1 - 9 peruskouluja on perustettu. Systemaattisen ja laajan Liikkuva koulu-hankkeen myötä

mahdollisuus liikkumiseen ja liikuntaan koulupäivän aikana on lisääntynyt. Koulupäivien rakennetta on useimmissa kouluissa uudistettu niin, että koulupäivään sisältyy pitempi tauko, jonka aikana oppilaat voivat oman valintansa mukaan osallistua ohjattuun harrastustoimintaan tai valita omaehtoisen työskentelyn. Hallituksen joidenkin kärkihankkeiden tavoitteena on kehittää koulupäivien yhteyteen kouluilla järjestettäväksi matalan kynnyksen harrastustoimintaa. Tätä on jo kokeiltu Lappeenrannassa sekä urheiluseurojen että taiteen perusopetuksen toimijoiden kanssa.

Oppilaan motivaation lisäämisen näkökulmasta on huomioitava, että nykyisin valinnaisaineiden merkitys oppilaan motivaation vahvistamisessa on yksi monista, koska oppilaat voivat enenevässä määrin vaikuttaa koulussa käytettäviin työtapoihin, asettaa itse opiskelulle tavoitteita, rytmittää opiskelua, valita ilmiöpohjaisten tutkimusprojektien aiheita jne. Valinnaisaineiden alkuaikoina opiskelu oli näiltä osin jäykempää ja siten valinnaisaineiden merkitys motivaation lähteenä oli suurempi.

Huoli Sammonlahden palveluverkon 1B-ratkaisun sisältämästä 7-9-luokkien oppilaiden riittävästä määrästä suhteessa valinnaisainetarjontaan on ymmärrettävä, jos valinnaisaineet ajatellaan 7-9-luokkien kokonaisuutena hieman samaan tapaan kuin ne kuvattiin perusopetusasetuksessa 1984. Keskikokoisen yhtenäisen peruskoulun valinnaisaineiden kokonaisuutta kuvaa esimerkinomaisesti Helsingin kaupungin Arabian yhtenäisen peruskoulun valinnaisainetarjotin lukuvuonna 2016 - 2017. Koulu painottaa muotoilua.

4	5	6
FUSE (taito- ja taideaine)	FUSE (taito- ja taideaine)	FUSE (taito- ja taideaine)
Keksijäkurssi	Teknologia, robotiikka ja koodaaminen (taito- ja taideaine)	Teknologia, robotiikka ja koodaaminen (taito- ja taideaine)
Korusuunnittelu (taito- ja taideaine)	Tilat, talot ja kaupungit (taito- ja taideaine)	Vanhasta uutta (taito- ja taideaine)
Keramiikka (taito- ja taideaine)	Pelisuunnittelukurssi (taito- ja taideaine)	Grafiikka ja kuosisuunnittelu (taito- ja taideaine)
Animaatio ja sarjakuva (taito- ja taideaine)	Valokuvaus (taito- ja taideaine)	Lyhytelokuvakurssi (taito- ja taideaine)
Musiikin tähtihetkiä (taito- ja taideaine)	Laulun taikaa (taito- ja taideaine)	Soiton sykkeessä (taito- ja taideaine)
Taide- ja puheilmaisu (taito- ja taideaine)	Ilmaisu ja improvisaatio (taito- ja taideaine)	Draama (taito- ja taideaine)

8	9
Kaupunkimaantiede	Bändikurssi (taito- ja taideaine)
Draama (taito- ja taideaine)	Katutaide (taito- ja taideaine)
Korusuunnittelu (taito- ja taideaine)	Rutiinia ruoanvalmistukseen ja leivontaan (taito- ja taideaine)
Suomalainen ruokakulttuuri (taito- ja taideaine)	Kotitalouden juhla- ja juhla- ja taideaine)
Makuja vierailta mailta (taito- ja taideaine)	Liikunnan lajikokeilukurssi (taito- ja taideaine)
Kuntoliikunta (taito- ja taideaine)	Mediatoimisto (taito- ja taideaine)
Mediatoimisto (taito- ja taideaine)	Syventävä historia
Musiikin teknologiaa (taito- ja taideaine)	Syventävä kemia
Popular Culture in English Speaking Countries	Teollisen muotoilun kurssi (taito- ja taideaine)
Rakenteet ja teknologia (taito- ja taideaine)	Teknologia, robotiikka ja koodaaminen (taito- ja taideaine)
Teollisen muotoilun kurssi (taito- ja taideaine)	Tukioppilaskurssi
Sisustuskurssi vanhasta uutta (taito- ja taideaine)	Project Runway -vaatesuunnittelu (taito- ja taideaine)
Tukioppilaskurssi	Ysien gaala -tanssikurssi (taito- ja taideaine)

Taulukko 6. Helsingin kaupungin Arabian peruskoulun valinnaisainetarjotin 2016 - 2017

Painotus voi siis alkaa jo alemmilla vuosiluokilla. Valinnaisaineen tavoitteen ja sisällön ei tarvitse välttämättä liittyä ensi sijaisesti johonkin tai joihinkin oppiaineisiin, vaan niiden tavoitteena voi olla vahvistaa oppilaan laaja-alaista osaamista (esim. Pikkuyrittäjät-kurssi jne.). Valinnaisaineiden kursseille voi osallistua myös eri vuosiluokkien oppilaita.

Painotetun opetuksen historiaa tarkasteltaessa on syytä ottaa esille 1990-luvulla korostunut koulujen välinen kilpailu ja vanhempien valinnanvapaus lapsen koulupaikan valinnasta. Koulut alkoivat tuolloin painottaa ja markkinoida itseään ja etenkin suurissa kaupungeissa mahdollistui vanhempien vapaa kouluvalinta. Niissä on hiljalleen syntynyt niin sanotut koulu-markkinat perinteisen oppilasaluejaon rinnalle.

Painotetussa opetuksessa valinta voi koskea koulua kokonaisuudessaan (esim. kielikoulut) tai tiettyä opetuksellisen painotuksen tarjoavaa luokkaa koulun sisällä. Koulu-uran alussa kyse on perinteisesti ollut ”harvinaisen” A-kielen valinnasta, kielikylpyluokasta tai musiikki-luokasta, joista kahdelle viimeksi mainitulle pääsy on useimmiten perustunut lapsen läpäisemään kokeeseen tai testiin. Yläkoulun puolella valinnan kohteena ovat olleet lisäksi painotetut luokat, joille pääsy on usein perustunut jonkinlaiseen kokeeseen tai näyttöön. Painotettavana voi olla esimerkiksi vieras kieli, matematiikka, luonnontieteet, teknologia, musiikki, kuvataide tai liikunta. Valittu painotus ei yleensä vaikuta opetukseen muuten kuin tämän aineen muutaman lisäviikkotunnin muodossa, ja luokan opettajat ovat pääosin samat kuin muillakin luokilla. Vaikutus luokan oppilaskokoonpanoon voi kuitenkin olla selvästi merkittävämpi.

Painotettu opetus itsessään ei ole lainkaan huono asia, sillä on paljon hyviä puolia. On kuitenkin syytä tiedostaa, millaisia rinnakkaisilmiöitä voi esimerkiksi kunnan tai koulun sisällä koulu- tai painotusvalintojen myötä syntyä. Näitä ovat koulujen tai luokkien keskinäinen erilaistuminen oppilasaineiden osalta. Tätä ilmiötä on tarpeen tarkastella lähikouluperiaatteen toteutumisen näkökulmasta. Lähde: Piia Seppänen, Mira Kalalahti, Risto Rinne & Hannu Simola (toim.): Lohkoutuva peruskoulu – Perheiden kouluvalinnat, yhteiskuntaluokat ja koulutuspolitiikka. <http://www.helsinki.fi/behav/uutisarkisto/2015/uutinen-16-09-2015b.htm>

Lasten valikointi luokkamuotoiseen painotettuun opetukseen erottelee lapsia kaupungeissa yhteiskuntaluokan mukaan ja leimaa oppilasryhmiä. Painotetun opetuksen luokalle päätyminen on sidoksissa lapsen koulumenestykseen ja sosiaaliseen taustaan. Kiitettävästi kouluissa menestyvät alimpien yhteiskuntaluokkien lapset eivät päädy yhtä usein painotettuun opetukseen kuin muut. Yläkoulun aloittavista oppilaista kiitettävällä keskiarvolla päätyy painotettuun opetukseen ylimmistä yhteiskuntaluokista joka toinen lapsi, alemmista vain kolmasosa.

Peruskoulun sisälle rakentuu uusia lohkoja, koska painotettuun opetukseen hakeneet ja valituiksi tulleet oppilaat opiskelevat tyypillisesti eri koululuokissa kuin ne oppilaat, joille lähikoulu nimettiin kotiosoitteen perusteella.

Kouluvalintapolitiikan eriarvoistavat vaikutukset ovat laajoja, koska luokkamuotoisesti valikoitujen oppilaiden osuus yläkoulun aloittavasta ikäluokasta on joissain kaupungeissa huomattava: Espoossa 23 prosenttia, Tampereella 21 prosenttia, Turussa 37 prosenttia ja Vantaalla 11 prosenttia.

Lappeenrannassa kouluvalintapolitiikka ei ole johtanut kuitenkaan yhtä korkeisiin lukuihin. Lappeenrannassa vastaava luku on arvion mukaan noin 6 – 7 %.

Lähtökohtaisesti suomalaisessa perusopetuksessa lähikouluperiaatetta on pidetty hyvänä, koska erilaisista taustoista tulevat oppilaat opiskelevat samoissa kouluissa ja samoissa opetusryhmissä. Tällä tavoin oppilaat oppivat ymmärtämään ja arvostamaan erilaisuutta ja oppivat toisiltaan erilaisia asioita.

Aikaisemmissa palveluverkkotarkasteluissa Lappeenrannan kaupungin perusopetuksen osalta onkin linjattu, että tavoitteena on lähikouluperiaatteen vahvistaminen. Nykyisten kuntakohtaisten painotettujen luokkien toimintaedellytykset pyritään turvaamaan, mutta painotettua opetusta ei laajenneta. Koulut ovat voineet itse päättää koulun sisäisestä painotetusta opetuksesta.

Erityispainotus lv. 2014 - 2015							
Hakutoive yläkouluun 1, painotettu opetus	Lähikoulu						
	Joutsenon koulu	Kesämäenrinteen koulu	Kimpisen koulu	Lauritsalan koulu	Sammonlahden koulu	Taipalsaari	Yht.
Kesämäenrinteen koulun kielisuihkuluokka		22	7	2	1		32
Kesämäenrinteen koulun liikuntaluokka							0
Kimpisen koulun jääkiekkopainotteinen ryhmä		5	15	4	4		28
Kimpisen koulun liikuntapainotteinen ryhmä		15	16	3	2		36
Lauritsalan koulun hi-tech-painotteinen opintolinja			1	9	1		11
Lauritsalan koulun liikuntapainotteinen opetusryhmä				30			30
Lauritsalan koulun taidepainotteinen opintolinja				9			9
Sammonlahden koulun englantipainotteinen opintolinja			1		11		12
Sammonlahden koulun liikuntapainotteinen opintolinja					16		16
Sammonlahden koulun LUMA-luokka					27	1	28
Sammonlahden koulun taide- ja taitoainepainotteinen opintolinja					28		28
Yht.		42	40	57	90	1	230
Sammonlahden alueelta haki erityispainotukseen muualle 8 oppilasta.							
Sammonlahden koulun erityispainotukseen tuli yksi hakemus Kimpisen koulusta.							

Taulukko 7. Erityispainotus lukuvuonna 2014-15

Toissijaista koulupaikkaa hakeneet lv. 2014 - 2015						
Lähikoulu	Lähikoulutoive					
	Joutsenon koulu	Kesämäenrinteen koulu	Kimpisen koulu	Lauritsalan koulu	Sammonlahden koulu	Yht.
Joutsenon koulu		1	1			2
Kesämäenrinteen koulu			14		1	15
Kimpisen koulu		2				2
Lauritsalan koulu		2				2
Sammonlahden koulu		3				3
Yht.		8	15		1	24
Sammonlahden alueelta haki toissijaista koulupaikkaa muualle 3 oppilasta, Kesämäenrinteen kouluun.						
Sammonlahden kouluun yksi hakemus Kesämäenrinteen koulusta.						

Taulukko 8. Toissijaista koulupaikkaa hakeneet lukuvuonna 2014-15

Valtakunnallisesti koulutuksellisen tasa-arvon toteutumisen vahvistamiseen on havahduttu. Esimerkiksi Opettajien ammattijärjestö on laatinut Tasa-arvon tiekartan. Siinä ehdotetaan muun muassa, että lisätään etäopetusta esimerkiksi harvinaisissa kielissä, järjestetään painotettua opetusta, valinnaisaineita ja kerhotoimintaa lähikouluissa ja sijoitetaan vetovoimaista painotettua opetusta haastavissa toimintaympäristöissä toimiviin lukuihin.

Painotettua opetusta tarkasteltaessa ja mahdollisesti uudistettaessa on syytä huomioida valinnaisaineita kuvaavan kappaleen yhteydessä mainitut toimintaympäristön muutokset. Lisäksi uusi opetussuunnitelma mahdollistaa esimerkiksi niin sanotun kielirikasteisen opetuksen järjestämisen missä tahansa koulussa. Kielirikasteisella opetuksella tarkoitetaan sitä, että osa opetuksesta, yleensä alle 25 % opetuksesta annetaan esimerkiksi englannin kielellä. Tämän toteuttamismahdollisuuksia olisi Lappeenrannassa syytä tutkia.

Esimerkiksi liikuntapainotteinen opetus ja liikunta valinnaisena aineena on tällä hetkellä suosittu. Lappeenrannan kaupunki onkin liittynyt Olympiakomitean kehittämisverkostoon, jonka puitteissa kunnat suunnittelevat omia ratkaisujaan liikuntalähikoulujen, liikuntapainotteisten koulujen ja urheiluyläkoulujen toimintamalleiksi. Kaikki Lappeenrannan yhtenäis- ja yläkoulut ovat ilmaisseet kiinnostuksensa kehittämistyötä kohtaan. Tässäkin kuntakohtaiset ratkaisut ovat toiminnan lähtökohta. Esimerkiksi Vantaalla kaikki yhtenäis- ja 7-9-luokkien koulut ovat varanneet lukujärjestyksestä saman ajan yläkoulujen urheiluakatemiatoimintaa varten. Tämä mahdollistaa sen, että minkä tahansa koulun oppilaat voivat osallistua toimintaan.

Koulun pedagogisen yhtenäistämisen näkökulma

Heli Sahlstedt on tutkinut pedagogisesti yhtenäistä perusopetusta väitöskirjassaan 2015. Tutkimuksen johtopäätöksissä hän nostaa esille koulun koon: tutkimuksen kohteena olevan koulun opettajien mielestä yhtenäinen peruskoulu on työympäristönä monipuolinen ja rikas, mutta he näkivät sen rakenteeltaan raskaaksi. Heidän mielestään yhtenäiset peruskoulut rakennetaan liian suuriksi, jotta ne voisivat toimia järkevästi. Suuren kouluorganisaation toimintaa pitää osittaa, jolloin riskinä on osien eriytyminen liikaa (ala- ja yläkoulut toimivat erillisinä). Samassa tutkimuksessa huoltajat suhtautuivat myönteisesti yhtenäiseen peruskouluun, mutta hekin kyseenalaistivat koulun koon ja suuren oppilasmäärän.

Käytännössä osittunut toiminta estää tai hidastaa yhtenäisen toimintakulttuurin muodostumista. Toimintakulttuuria voidaan tarkastella esimerkiksi opettajien kulttuurina (opettajien keskinäinen vuorovaikutus), oppilaiden toimintakulttuurina (oppilaiden keskinäinen vuorovaikutus) ja opettajien ja oppilaiden yhteisenä toimintakulttuurina (opettajien ja oppilaiden keskinäinen vuorovaikutus). Jos esimerkiksi 1-6-luokilla ja 7-9-luokilla on erilainen päivärytmi, vähentää se ala- ja yläkoulun henkilöstön vuorovaikutusta ja tekee haastavammaksi esimerkiksi opettajien yhteiskäytön (aineenopettajat opettavat jo alaluokilla ja luokanopettajat yläluokilla).

Koska yhtenäisen peruskoulun tavoitteena on mahdollistaa uudenlaisen peruskoulun luominen, on keskeistä, että toiminta ei ole liian osittunutta. Tämä korostuu uuden opetussuunnitelman käyttöönoton myötä. Aineenopettajia tarvitaan jo alemmilla vuosiluokilla opetussuunnitelman valmistelussa, oppiaineiden opetuksessa ja esimerkiksi ilmiöpohjaisen opiskelun ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien ohjaamisessa. Luokanopettajat puolestaan tuntevat oppilaat hyvin ja voivat toimia esimerkiksi luokanohjaajina ylimmillä vuosiluokilla.

Uudessa opetussuunnitelmassa korostetaan laaja-alaisen osaamisen taitojen kehittymistä. Niitä edistää sellainen oppimisympäristö ja toimintakulttuuri, jossa oppilas on vuorovaikutuksessa eri-ikäisten oppilaiden kanssa, voi harjoitella vastuunkantoa ja omatoimista työskentelyä jne.

Oppilasaineksen näkökulma

Palveluverkkotarkastelun yhteydessä on noussut esille huoli Sammonlahden koulun oppilasaineksen muuttumisesta liian haastavaksi 1B-vaihtoehdossa. On kuitenkin huomioitava, että huoli on nostettu esille ajatellen ensi sijaisesti 7-9-luokkien oppilasmääriä. Kumpikaan vaihtoehto ei sisällä erillistä ala- ja yläkoulua, vaan ne ovat hallinnollisesti, pedagogisesti ja toiminnallisesti yhtenäisiä peruskouluja. Kun oppilasainesta tarkastellaan koko yhtenäisen peruskoulun osalta, ei muutos nykyiseen ole kovinkaan suuri. Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut opetuksen järjestäjille vuosittain käyttöön kunkin koulun niin sanotut syrjäytymisindikaattorit koulutuksellisen tasa-arvon kehittämistä varten. Vuonna 2014 indikaattorit oli saatavissa koulujen oppilasalueittain. Lappeen koulun sekä Sammonlahden kouluun molemmissa vaihtoehdoissa yhdistyvien koulujen oppilasmäärän mukaan painotetut indikaattorit olivat alla mainitut. Niiden perusteella on laskettu mikä olisi tilanne vaihtoehdossa 1A ja vaihtoehdossa 1B Sammonlahden koulussa.

k = Koulun lähialueen vain perusasteen koulutuksen suorittaneiden 30–54-vuotiaiden osuus ikäluokasta.

t = Koulun lähialueen työttömyysaste

m = Koulun lähialueen muiden kuin suomen-, ruotsin- ja saamenkielisten henkilöiden osuus

	koulutus	työttömyys	vieraskielisyys
Koko maan keskiarvo	14,80 %	10,70 %	5,30 %
Lavolan koulu	7,5	7,3	3,3
Skinnarilan koulu	20,4	19,0	19,5
Kuusimäen koulu	14,5	14,1	9,0
Lappeen koulu	8,8	6,2	5,5
Vaihtoehto 1A			
Sammonlahden koulu	12,8	11,8	9,7
Lappee 1-6	8,8	6,2	5,5
Vaihtoehto1B			
Sammonlahti 1 – 9	12,0	11,5	9,6
Lappee 1 -9	10,2	7,2	7,5

Taulukko 9. Syrjäytymisindikaattorit.

Vaihtoehdossa 1B Sammonlahden ja Lappeen koulujen oppilasalueet on muodostettu siten, että Lappeen koulu on noin 3-sarjainen ja Sammonlahden koulu noin 4-sarjainen. Tällöin

Skinnarilan koulun oppilasalue jaettaisiin kahtia ja alueen pohjoisosa, lukuunottamatta tilastoaluetta 405506006, ohjattaisiin Lappeen kouluun. Huomion arvoista on, että kaikki mainitut syrjäytymisindikaattorit ovat Sammonlahden koulussa matalammat vaihtoehdossa 1B kuin 1A. Eroavaisuus näiden indikaattoreiden perusteella Sammonlahden ja Lappeen koulujen välillä on suurempi vaihtoehdossa 1A kuin vaihtoehdossa 1B.

On kuitenkin otettava huomioon, että em. indikaattorit ovat vain yhdeltä vuodelta ja alueen väestörakenne voi muuttua monella tapaa. Esimerkiksi Ruoholammen lähialueille rakentuvat alueet voivat johtaa siihen, että Lappeen koulu täyttyy jo Ruoholammen lähialueen oppilaista.

Olisi tarkoituksenmukaista, että koulujen oppilaaksiottoalueet olisivat mahdollisimman tasapainoisia väestöpohjan osalta. On kuitenkin huomioitava, että Lappeenrannan koulujen oppilaaksiottoalueiden tilanne on varsin hyvä esimerkiksi pääkaupunkiseutuun verrattuna. Esimerkiksi Turussa maahanmuuttajataustaisen väestön osuus saattaa olla joillain asuinalueilla jopa 30 – 40 % ja Helsingissä 20 %. Esimerkiksi Turun Varissuon koulussa edellä kuvatut indikaattorit olivat $k = 35,6$, $t = 27,2$ ja $m = 39,4$.

Koulujen oppilaaksiottoalueen väestöä kuvaavat indikaattorit eivät kuitenkaan sellaisenaan anna kuvaa koulun oppilasaineksesta, koska kaikki asuinalueella asuvat lapset ja nuoret eivät välttämättä käy lähikoulua. Vuonna 2016 Kuusimäen ja Lavolan kouluissa opiskeli 4 % oppilaista suomea suomi toisena kielenä-oppimäärän mukaan. Lappeen koulussa vastaava luku oli 10 %, Skinnarilan koulussa 25 % ja Sammonlahden koulussa 9 %. Kun nämä luvut suhteutetaan Sammonlahden koulun koko oppilasmäärään 1B-vaihtoehdossa, saadaan S2-opplaiden määräksi yhteensä 11 %. Luku on 2 prosenttiyksikköä suurempi kuin Sammonlahden koulun 7-9-luokkien S2-opplaiden määrä kuluvana lukuvuonna. Tämä tarkoittaa käytännössä, että jokaisessa noin 20 oppilaan opetusryhmässä opiskelee keskimäärin 2-3 oppilasta, joiden oppimäärä suomen kielessä on S2.

Koulun oppilasainekseen vaikuttaa paljon myös tukea tarvitsevien oppilaiden määrä. Eri-tyistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on hyvin vähäinen Kuusimäen, Lavolan ja Skinnarilan kouluissa. Tämä johtuu siitä, että Sammonlahden palvelualueen alueellinen erityisopetus on keskitetty Lappeen kouluun, jossa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on huomattava. Sammonlahden koulun erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on samaa luokkaa kuin muissakin 7-9-luokkien kouluissa. Tehostetun tuen piirissä olevien oppilaiden määrät vaihtelevat eri vaihtoehdoissa hieman. Lappeen koulussa oppilaista olisi kummassakin vaihtoehdossa 6 % tehostetun tuen piirissä. Sammonlahden koulussa tehostetun tuen määrä A-vaihtoehdossa olisi 10 % ja B-vaihtoehdossa 11 %. Tässä laskelmassa Skinnarilan oppilaat ovat kaikki Sammonlahdessa.

Koulun koko tai oppilasaines ei vaikuta suoraan koulun oppilaiden kokemaan kouluhyvinvointiin. Lappeenrannan peruskoulujen kouluhyvinvointiprofiilit eivät ole tuoneet esille suoraan yhteyttä. Näyttääkin siltä, että koulun toimintakulttuurilla on keskeinen vaikutus asiaan.

Samansuuntaisia havaintoja on tehty esimerkiksi pääkaupunkiseudulla. Helsingissä onkin meneillään Toimiva lähikoulu-tutkimushanke, jossa selvitetään, miksi osa haastavassa toimintaympäristössä toimivista kouluista pystyy ennalta ehkäisemään ongelmien syntymistä. Tutkimuksen tulokset valmistuvat vuonna 2018.

3.1.2.5 Yhteenveto ja tulevaisuuden linjauksia

1. Kansallinen linjaus ohjaa perustamaan yhtenäisiä vuosiluokkien 1-9 peruskouluja. Lappeenrannassa on muodostettu yhtenäisiä peruskouluja koulukiinteistöjen sallimissa rajoissa. Koska tähän mennessä ei ole voitu vielä perustaa sellaista koulua, jonka kaikki oppilaat kävisivät samassa koulussa koko perusopetuksen, yhtenäistä perusopetusta on toteutettu aluemallilla ja opetussuunnitelmien yhteensovittamisella. Kun uusia koulurakennuksia rakennetaan, on yhtenäisen peruskoulun perustaminen ensisijainen ratkaisu. Koulun kooksi riittää 3-4 rinnakkaisluokkaa. Tämän kokoisessa vuosiluokkien 1 -9 koulussa pystytään työllistämään riittävä määrä päätoimisia aineenopettajia ja järjestämään riittävä valinnaisaineiden opetus sekä hälventämään vuosiluokkien 6 ja 7 välille syntynyttä toimintakulttuurien rajaa.
2. Uuden strategian valmistelun yhteydessä on tarpeen ottaa tarkasteltavaksi, miten painotettu opetus ja valinnaisaineiden opetus olisi tulevaisuudessa tarkoituksenmukaisinta toteuttaa. Tavoitteena on mahdollisimman tasapainoinen kouluverkko, joka rakentuu keskikokoisista yhtenäiskouluista. Näissä yhtenäiskouluissa järjestetään esimerkiksi
 - kielirikasteista opetusta
 - tarvittaessa etäopetuksena harvinaisten vieraiden kielten opetusta
 - mahdollisuus liikunnan painottamiseen ja esimerkiksi mahdollisuus osallistua liikunnan akatemiatoimintaan
 - matalan kynnyksen harrastustoimintaa eri toimijoiden toimesta jne.
3. Hyvin suuria yhtenäisiä peruskouluja perustettaessa tulee etukäteen varmistaa, että niillä on edellytykset toimia pedagogisesti yhtenäisinä kouluina. Erityistä huomiota kiinnitetään uuden opetussuunnitelman toteuttamiseen uudistuksen painopistealueilla. Peruste uudistuksessa keskeistä on vahvistaa kasvun ja oppimisen jatkumoa sekä ottaa huomioon oppijoiden eri kehitysvaiheet. Tavoitteena uudistuksessa on huomioida esi-, perus- ja lisäopetuksen vahvuudet ja kehittää niitä suhteessa toimintaympäristön muutoksen asettamiin vaatimuksiin. Peruste uudistuksessa opetus- ja kasvatustyön tavoitteiden lähtökohtana on tulevaisuudessa tarvittava sivistys ja laaja-alainen osaaminen. Lisäksi uudistuksen tavoitteena on syventää oppimiskäsitystä sekä vahvistaa edellytyksiä tietoa luovaan, yhteisölliseen ja oppilaiden tarpeet huomioon ottavaan oppimiseen monipuolisissa oppimisympäristöissä. Tavoitteena peruste uudistuksessa on vähentää eriarvoisuutta, tukea oppilaiden monipuolista kasvua ja identiteettiä sekä edistää vuorovaikutteista ja toisia kunnioittavaa toimintatapaa.
4. Yhtenäiskoulun perustamisen periaatteesta ei ole syytä poiketa Sammonlahden palveluverkon osaltakaan, koska oppilasaines ei eriydy liikaa 1B-vaihtoehtossakaan. Vaikka koulun oppilasaines on maahanmuuttajataustaisten oppilaiden määrän osalta Lappeenrannan korkeimpia, on se huomattavan alhainen esimerkiksi Suomen suurimpien kaupunkien tilanteeseen nähden. Mikäli oppilasaineksen koostumusta on tarpeen tasapainottaa Lappeen ja Sammonlahden koulujen välillä, on se mahdollista tehdä niin, että luokkamuotoinen erityisopetus järjestetään tulevaisuudessakin Lappeen koulussa.
5. Vaihtoehtojen 1A ja 1B kustannuksia on arvioitu keväällä laskennallisin perustein. Kustannusero on syntynyt tiloista ja niiden ylläpidosta. Tilalaskelmat on tehty käyttäen opetushallituksen tilamitoitusohjeistoa. Ohjeet eivät kuitenkaan enää vastaa nykyaikaisten

oppimisympäristöjen tavoitteita. Uudenlaisissa opetustiloissa voidaan rakennettavien tilojen kokonaisneliömääriä vähentää, esim. uusimmissa muissa kaupungeissa toteutetuissa ratkaisuihin on päästy selvästi pienempiin oppilaskohtaisiin tilamitoituksiin. Kasvatus- ja opetustoimen tavoitteena on, että 1B vaihtoehto ei lisää tilatarpeita vaihtoehtoon 1A nähden. Näin ollen myöskään tilojen käyttökustannuksiin ei tulisi eroa.

Opetusresursseja on laskelmissa tarkasteltu lähinnä toteutuneiden resurssitarpeiden perusteella, koska se tieto on ollut käytettävissä. Tarkastelu on perustunut vanhaan opetussuunnitelmaan ja erillään toimivien 7 – 9 vuosiluokkien koulun toimintaan. Uusi opetussuunnitelma edellyttää opetusjärjestelyjen muutoksia. Perusopetusasetuksen mukaan perusopetus järjestetään luokanopettajien antamana opetuksena, eri oppiaineiden opettajien antamana aineenopetuksena, oppilaanohjaajien antamana oppilaanohjauksena sekä erityisopettajien antamana erityisopetuksena. Asetuksessa ei rajata, että luokanopettajat eivät voisi opettaa vuosiluokilla 7 – 9 tai aineenopettajat vuosiluokilla 1-6. Pikemminkin lainsäätäjän, opetusta ohjaavien viranomaisten sekä koulutuksen kehittäjien tavoite on päinvastainen eli aineenopettajat opettavat myös vuosiluokilla 1 - 6 ja luokanopettajat joitakin aineita vuosiluokilla 7 – 9. Myös opettajain koulutuksessa kannustetaan hankkimaan kaksoiskelpoisuus eli luokanopettajan ja aineenopettajan kelpoisuus.

3.2 Kulttuuritoimi

Sammontalon lähikirjasto voi toimia päiväsaikaan oppimisympäristönä, jota koulu voi varata osin käyttöönsä. Kirjastoon on suunniteltava tiloja paitsi hiljaista työskentelyä varten, myös äänekkäämpää työskentelyä ajatellen, esimerkiksi mediateekki, jossa ryhmätyöskentely koneilla tai tableteilla on mahdollista. Kirjastoon on helppo tulla koulun puolelta oman sisäänkäynnin kautta. Ilta-aikaan osa kirjaston tiloista voisi toimia myös nuorisotoimen käytössä. Joka tapauksessa Sammontalon lähikirjasto toimii kaikenikäisiä palvelevana yleisenä kirjastona, ja koululaisten tarpeiden lisäksi kirjastossa tulee ottaa huomioon muidenkin kirjastonkäyttäjien tarpeet.

Yläkoulun toimiessa pelkästään Sammontalossa (1A), kaikki koululaiset saavat monipuolisemman kirjastopalvelun kuin jos olisivat Lappeen koululla pelkästään kirjastoauton palveltavina. Tällöin on mahdollisuus kirjavinkkauksiin, työpajatyöskentelyyn ja kirjastonkäytön opetukseen. Sammontalossa ryhmäkäyntien ennakkosuunnittelu on tärkeää, samoin aikataulutus, että ryhmät mahtuvat työskentelemään ja opastavaa henkilökuntaa on paikalla.

Omatoimiaikana henkilökunta ei ole saatavilla, ja silloin opettajan työpanos ratkaisee toiminnan luonteen. Kirjaston tilat ja laitteet ovat kuitenkin ryhmien käytössä normaalisti, sisään pääsee kirjastokortilla ja pin-koodilla. Omatoimiajat on kuitenkin järkevää keskittää aikaisiin aamuihin, myöhäisiin iltoihin ja viikonloppuihin, ei koulun ja päiväkodin toiminta-aikoihin.

Jos Lappeen koululle tulee toinen yläkoulu (1B) kirjaston palvelut on mahdollista tuottaa edelleen Lappeen koululle **kirjastoautolla** kuten tällä hetkellä alakoululle ja päiväkodille. Kirjastoauto ei kuitenkaan missään tapauksessa korvaa kiinteän kirjaston ja sen henkilökunnan monipuolisia palveluja. Auto on tilana ahdas, joten pysäkkiajan on oltava riittävän pitkä yläkoulukäyntejä varten, tai suunniteltava yläkouluja varten aivan oma pysäkki aika. Yläkoulun tulo Lappeen koululle vaikuttaa mahdollisesti myös kirjastoauton nykyisen pysäkin paikkaan. Parkkipaikka-alueen takaosa saatetaan tarvita muuhun koulukäyttöön, ja kirjastoauton

käyttöä varten on osoitettava uusi turvallinen pysähdyspaikka sekä ala- että yläkoulun pysäkkejä varten. Liikenteellisesti kirjastoauto pysähtyy tavallisesti paikoissa joissa muutenkin jakelu- ja saattoliikenneautot pysähtyvät.

3.3 Liikuntatoimi

Palveluverkkouudistus ei vähennä tai oleellisesti mitenkään muuta kaupungin ulkoliikunta- paikkojen määrää tai niiden saavutettavuutta länsialueella. Liikuntatoimen länsialueella ylläpitämät hiihtoladut, luistelu- ja urheilukentät sekä uimarannat säilyvät nykyisillä paikoillaan alueen asukkaille, kouluille ja päiväkodeille tärkeinä lähiliikuntapaikkoina. Asukkailla on oltava mahdollisuus liikkua lähellä omia asuinpaikkojaan ja kaupungin on luotava asukkaille mahdollisuudet liikunnalliseen elämäntapaan ja terveyttä ylläpitävään liikuntaan.

Jos Sammonlahteen rakentuu uusi iso koulurakennus, kaupungin on varauduttava sen yhteydessä siirtämään sekä VE 1A:ssa että 1B:ssä Sammonlahden nykyinen luonnonnurmi- jalkapallokenttä urheilukeskuksessa toiseen paikkaan. Koululiikunnan ja urheiluseurojen toiminnan kannalta on välttämätöntä, että Sammonlahden urheilukeskuksessa edelleen säilyvät molemmat jalkapallokentät sekä kehitetään urheilukeskuksen muuta urheilu- ja liikunta- varustusta.

Kouluverkkouudistuksen yhteydessä koulujen liikuntasalitilojen mitoituksessa huomioidaan kouluopetuksen ohella oleellisesti vaikuttavana tekijänä myös liikuntaseurojen ja muiden yhteisöjen iltakäytön tarpeet. Lappeenrannassa kaikki isot liikuntahallit Lappeenrannan urheilutalo, Pallo, Joutsenon uusi liikuntahalli, Sammonlahti, Kourula ja Lappeen koulun liikuntasali sekä muut isoimmat hallit ovat kaikki iltaja viikonloppukäytön osalta täynnä. Tällä hetkellä kaikille seuroille ei voida osoittaa kaikkia haettuja vuoroja. Pienemmissä koulujen saleissa on tilaa, koska ne eivät sovellu esim. koripalloon tai salibandyyn eikä sarjapeleihin. Myös Saimian noin 600 m²:n liikuntasali on käytännössä täynnä ja sitä tarvitaan ammattikorkeakoulun omaan päiväkäyttöön sekä opiskelijoiden iltakäyttöön.

Vaihtoehdossa 1 A poistuvat käytöstä Kourulan iso liikuntahalli, Skinnarilan ja Lavolan pienet liikuntasalit ja Sammonlahden halli korvattaisiin isommalla 1 200 m²:n liikuntahallilla. Lappeen koululle ei tulisi lisää liikuntahallitilaa ja sinne jäisi käyttöön nykyinen 400 m²:n halli.

Vaihtoehdossa 1 B poistuvat käytöstä Kourulan iso liikuntahalli sekä Skinnarilan ja Lavolan pienet liikuntasalit. Länsialueelle jäisivät edelleen nykyiset Lappeen koulun 400 m²:n liikuntahalli ja Sammonlahden peruskorjausta vaativa liikuntahalli (860 m²), joka voidaan jakaa kolmeen lohkoon. Tässä vaihtoehdossa Lappeen koululle tulisi uusi 600 m²:n liikuntahalli.

Molemmissa vaihtoehdossa päiväkodeilla on pieniä salitiloja, jotka palloilulajien seuroille liian pieninä eivät sovellu, mutta esim. ohjattuun ryhmäliikuntaan ne soveltuvat.

Edellä mainituista kahdesta jäljellä olevasta vaihtoehdosta urheiluseurojen palloilutoiminnan ja liikuntaryhmien iltakäytön kannalta parempi vaihtoehto on 1 B.

Mikäli Sammonlahden liikuntahallin peruskorjaaminen tarkemmissa tutkimuksissa osoittautuu liian kalliiksi peruskorjata ja olisi järkevämpää rakentaa kokonaan uusi liikuntahalli, tulee silloin liikuntatoimen näkemyksen mukaan toteuttaa 1 000 – 1 200 m²:n kokoinen liikuntahalli, koska odotettavissa ei ole iltakäytön tarpeen vähenemistä.

3.4 Nuorisotoimi

Nuorisotoimen toiminnalliset vaikutukset

Nuorisotoimen osalta 1A on kokonaisvaltaisesti toimivin ja paras vaihtoehto. Tässä vaihtoehdossa on mukana nuorisotoiminnalle suunnitellut tilat. Nuorisotoiminnalle tärkeää on saada nuorisotyön eri toimintamuodot hyvin toimiviin tiloihin, joita käytetään tehokkaasti ja moniammatillisesti kaikkien talossa toimivien tahojen kanssa. Nuorisotoimella on osoittaa 2,5 henkilötyövuoden työpanos yhden toimintayksikön käyttöön. Lisäksi alueen järjestöt voivat hyödyntää samoja tiloja omaan toimintaansa iltaisin ja viikonloppuisin. Nuorisotyötä tehdään valtaosaltaan nuorten vapaa-ajalla, toiminnan pääpainon sijoittuessa iltapäivään, iltaan ja viikonloppuun.

1B vaihtoehdossa ei ole toimitiloja nuorisotoimelle Lappeen koulussa. Nuorisotoimen eri toimipisteitä on eri asutusalueilla. Länsialueen toimipisteen sijainti Sammonlahden alueella puoltaa paikkaansa jo asukaspohjan vuoksi. Vaihtoehtojen 1A ja 1B välimatka on niin niukka, että nuorisotoimen toiminta kohdistuu vain toiseen toimipisteeseen (1A). Mikäli vaihtoehtoon 1B suunniteltaisiin tilat myös nuorisotoiminnalle, tulee samalla miettiä henkilöstöresurssin suhde kahden toimipisteen välillä.

3.5 Sosiaali- ja terveystalot

Valmisteilla oleva sote-uudistus ja siihen varautuminen vaikuttavat osaltaan sosiaali- ja terveystalotuleviin järjestelyihin ja toimitilaratkaisuihin. Sote-uudistukseen liittyvät lait ovat parhaillaan lausuntokierroksella. Loppuvuoden aikana tarkentuvat vielä linjaukset ja säädökset valinnanvapauteen liittyen. Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa – kuten kouluissa, neuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, oppilas- ja opiskeluhuollossa ja perhepalveluissa – korostuu moniammatillisen ja monitoimijaisen yhteistyön tarve. Nykyrakenteessa oppilashuollon palvelut ovat osa Eksoten palveluja. Sote-uudistuksen yhteydessä esillä on ollut myös vaihtoehto, että oppilashuolto määriteltäisiin sote-uudistuksessa osaksi kuntien järjestämisvastuulla olevia kasvatus- ja opetustoimen palveluja, kuten se on tällä hetkellä useissa kunnissa toteutettu. Sote- ja maakuntauudistus vaikuttavat myös sosiaali- ja terveystalotuleviin käytössä oleviin tiloihin ja tuleviin tilasuunnitelmiin.

Tulevista muutoksista huolimatta oppilashuollon tilat on tarkoituksenmukaista sijoittaa koulujen yhteyteen. Vaihtoehdossa 1B kokoaikaisen terveydenhoitajan ja oppilashuollon palvelut ovat Sammonlahden ja Lappeen kouluissa. Vaihtoehdossa 1A terveydenhoitajan ja oppilashuollon palvelut ovat kokoaikaisesti paikalla Sammonlahden koulussa ja osa-aikaisesti Lappeen koulussa. Tarvittaessa myös lasten ja nuorten talon psykososiaaliset palvelut liikkuvat Sammonlahdessa ja Lappeella. Lisäksi alustaviin suunnitelmiin on sisältynyt länsialueen neuvolan sijoittuminen Sammontalon yhteyteen, mikä on toiminnallisesti hyvä ja kannatettava ratkaisu. Erityisesti varhaiskasvatuksen ja neuvolan tiivis yhteistyö tukee osaltaan lapsiperheiden selviytymistä. Asiakaslähtöisen yhteistyön tavoitteena on turvata lapsen suotuisa kehitys ja tarpeen vaatiessa antaa varhaista tukea lapsen kasvuun ja kehittymiseen.

4 LIIKENTEELLISET VAIKUTUKSET

4.1 Ajoneuvoliikenne

Ajoneuvoliikenteen toimivuuden osalta parempana vaihtoehtona voidaan pitää vaihtoehto 1B:tä. Ero on kuitenkin jokseenkin pieni, koska enemmän liikennettä tuottavat toiminnot sijoittuvat molemmissa vaihtoehtoissa Sammonlahteen. Toimivuustarkastelu suoritettiin aamuhuipputunnista, jolloin koulukeskukselle suuntautuu eniten matkoja. Koulukeskuksen liikennetuotokseksi saatiin 240 ajoneuvoa sisään ja 170 ajoneuvoa ulos ja lisäksi 160 ajoneuvoa työntekijöiden liikennemäärätuotos. Toimivuustarkastelun pohjana olivat liikennelaskennat keväältä 2016. Liikennetuotos jaettiin Saunakivenkadulle 160 ajoneuvoa (työntekijät), Miilukadulle 5%, Hietakallionkatu yhteensä 70% ja Torpanpellonkatu 25%. Toimivuus niin sanotussa maksimivaihtoehdossa 1A on vielä kohtuullinen vuoden 2035 liikenne-ennustetilanteessa. Toimivuus Lappeen koulun ympäristössä on hyvä vaihtoehdossa 1B ja 1A:ta parempi Sammonlahdessa.

Sammonlahden ja Lappeen koulun alueen liikenteen toimivuutta on käsitelty tarkemmin tämän raportin liitteinä 6 ja 7 olevissa liikenteellisissä toimivuustarkasteluissa.

4.2 Saattoliikenne

Ehdotetuilla liikennejärjestelyillä saattoliikenteen syöttö Sammonlahdessa tapahtuu kuuden eri liittymän kautta ulkosityöttöisesti. Saattoliikenteelle on suunniteltu kaksi lenkkiä, Hietakallionkatu ja Pirkonlähdenkatu-Peltomaankatu. Lisäksi pistoina toimivat Saunakivenkatu ja Miilukatu. Kaikkien näiden kautta saattoliikenne hoituu pysäköinnin jälkeen kevyen liikenteen väyliä pitkin ilman merkittäviä ajoneuvoliikennesteämiä päiväkodille/ koululle. Lappeen koululla nykyinen saattoliikennejärjestely vaatii parantamistoimia ja vaihtoehdon 1B toteutuessa saattoliikenne voidaan ehdotetuilla liikennejärjestelyillä turvata.

4.3 Kevyt liikenne

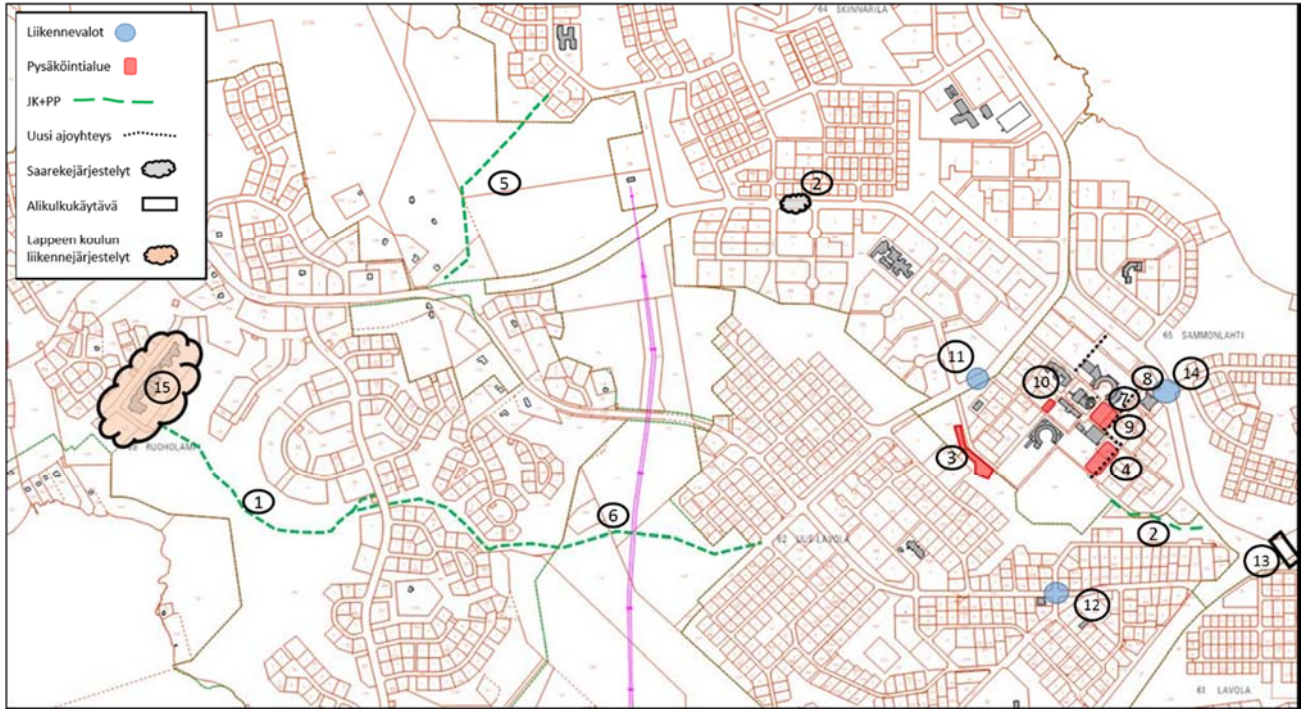
Sammonlahden ympäristössä säilytetään nykyinen ulkosityöttöinen liikennemalli. Liikennemäärältään merkittävien katujen risteämiset pyritään turvaamaan. Helsingintielle rakennetaan yksi alikulku lisää, Skinnarilankadun nykyiset alikulut palvelevat nykyisellään hyvin, Merenlahdentielle ja Sammonlahdenkadulle rakennetaan liikennevalot keskeisiin ylityskohtiin. Näiden ylityskohtien jälkeen kevyt liikenne johdetaan alueelle ilman merkittäviä risteämisiä ajoneuvoliikenteen kanssa. Vaihtoehdossa 1B Lappeen koulun ympäristön liikennejärjestelyillä minimoidaan kevyen liikenteen ja ajoneuvoliikenteen risteämiset koulun ja päiväkodin läheisyydessä. Toisaalta jo nykyinen em. koulun liikenteellinen toimivuus ja turvallisuus vaativat parannuksia liikennejärjestelyihin. Ehdotetuin kevyen liikenteen väylätäydennyksin on verkko kattava molemmissa vaihtoehtoissa.

4.4 Pysäköinti

Sammonlahdessa saattopysäköinti ja pysäköinti on sijoitettu tukemaan syöttöliikennettä. Päiväkodin (sijaintiehdotus nykyisen paikan tuntumassa) saattopysäköinti sijoittuu Peltomaankadun-Pirkonlähdenkadun lenkin yhteyteen ja nykyisen myös lenkiksi muutettavan

Ruskonlahdenkadun yhteyteen. Muilta osin saattoliikenne- ja muu pysäköinti sijoittuu Sauanakivenkadulle (henkilökunta), Pirkonlähteenkadun-Peltomaankadun ja Hietakallionkadun lenkkien yhteyteen. Yhteensä pysäköintipaikkoja on näillä alueilla yli 200. Pysäköintipaikat sijaitsevat myös kävelyetäisyydellä liikuntapaikoista. Lappeen koululla pitkäaikaisempi pysäköinti sijoitetaan rakennusten taakse ja saattoliikennepysäköinti Järviiniitunkadun varteen kuitenkin niin, ettei pysäköintiliikenne merkittävästi risteä kevyen liikenteen kanssa.

Liikennejärjestelyissä Sammonlahteen tehtävät ratkaisut ovat vaihtoehdosta riippumatta samat. Lappeen kouluun liittyvät liikennejärjestelyiden täydennykset/muutokset kohdistuvat vaihtoehto 1B:hen.

Kuva 1. Liikennejärjestelmän kehittämiskohteet

Toimenpidekohteet:

1. Järviiniitunkatu-Tilsalantie, uusi JK/PP
2. Skinnarilankatu-Pirkonlähteenkatu, uusi JK/PP
3. Sauanakivenkadun pysäköintialue
4. Pirkonlähteenkadun pysäköintialue saattopysäköinnillä
5. Kulokatu/Pienniementie-Merenlahdentie, uusi JK/PP kivituhkapäällysteinen, myös ulkoilureitiksi
6. Töpinäkatu-Majavankatu, uusi JK/PP
7. Uusi sisäinen ajoyhteys Pirkonlähteenkatu-Torpanpellonkatu-Skinnarilankatu
8. Torpanpellonkadun yhteyden parantaminen Skinnarilankadun liittymän läheisyydessä
9. Peltomaankadun pysäköinnin laajennus
10. Sammonlahden päiväkodin pysäköinti
11. JK-Liikennevalot, Sammonlahdenkatu
12. Liikennevalot, Merenlahdentie-Lavolantie
13. Alikulkukäytävä, Helsingintie
14. Liikennevalot Torpanpellonkatu/Skinnarilankatu
15. Lappeen koulun liikennejärjestelyt katu + jk/pp

5 VAIKUTUKSET RAKENNUKSIIN

5.1 Yleistä

Länsialueen palveluverkko uudistetaan vaiheittain vuosina 2016 – 2026. Tämän ajanjakson aikana kaikki alueen koulu-, päiväkotij- ja liikuntasalirakennukset Lappeen koulua ja päiväkotia lukuun ottamatta tulevat peruskorjausikään.

Länsialueen palveluverkon alueen rakennusten osalta teetettiin alkuvuodesta 2016 kunnottutkimukset tavoitteena varmistaa, että tilakeskuksen käsitys rakennusten kunnosta on linjassa ulkopuolisten asiantuntijoiden tekemien tutkimusten esiin tuoman näkemyksen kanssa.

Vaiheittaisen toteutuksen takia palveluverkon uudistus voi olla mahdollista toteuttaa siten, että purettavaksi tai muuten poistuvaksi esitetyt rakennukset toimivat väistötiloina uutta rakennettaessa. Toisaalta koulu- ja päiväkotitilojen tulee olla terveelliset ja turvalliset koko sen ajan, minkä ne toimivat palvelutuotannossa. Tämän vuoksi myös purettaviksi tai muuten poistuvaksi esitettyihin rakennuksiin joudutaan tekemään vähintään pieniä kunnossapitotöitä ja myös yllättäviin isompiinkin korjauksiin on syytä varautua.

Hankesuunnitteluvaiheessa arvioidaan tarkemmin, onko jossain kohtaa järkevämpää ja/ tai taloudellisesti kannattavampaa hankkia väistötiloja, kuin korjata myöhemmin purettavaksi esitettyjä rakennuksia.

Lavolan koulu on esitetty poistuvaksi kouluksi, joka tulee toimimaan väistötilana noin vuoteen 2024 saakka.

Purettavat ja myytävät rakennukset vaihtoehdossa 1A ja 1B:

- Kourulan päiväkotij
- Kuusimäen koulu
- Kourulan monitoimirakennus
- Skinnarilan koulu
- Skinnarilan päiväkotij
- Skinnarilan koulun liikuntahalli
- Korkea-ahon koulu
- Sammonlahden liikuntahalli (puretaan vaihtoehdossa 1A)
- Lavolan koulu

Säilytettävät ja peruskorjattavat rakennukset vaihtoehdoissa 1A ja 1B:

- Sammonlahden koulu
- Sammonlahden liikuntahalli (vaihtoehdossa 1B, jos peruskorjauskustannus EI nouse lähelle uudisrakentamisen tasoa)
- Sammonlahden päiväkotij
- Uus-Lavolan päiväkotij

Säilytettäviä rakennuksia, joilla ei tarkastelujaksolla ole peruskorjaustarvetta

- Lappeen nykyinen koulu ja päiväkotij

Kiinteistö Oy Sammontorilla sijaitsevat kirjasto, nuoriso- ja musiikkileikkikoulun tilat esitetään sijoitettavaksi Sammonlahden koulun yhteyteen molemmissa vaihtoehdossa 1A ja 1B.

5.2 Liikuntasalit ja muut salitilat vaihtoehdossa 1A ja 1B

Lappeenrannassa on suurista, noin 600 m² tai yli, liikuntahallitiloista (soveltuvat salibandyn, koripallon ja lentopallon pelaamiseen) pulaa ja iltavuorot ovat täyteen varattuja kaikissa suurimmissa halleissa (hym = hyötyneliömetri).

Poistuvat liikuntasalit vaihtoehdossa 1A:

- Kourulan monitoimitalo salitila 630 hym²
- Sammonlahti liikuntahalli salitila 860 hym² -> korvataan suuremmalla
- Lavolan koulu salitila 154 hym²
- Skinnarilan koulun liikuntahalli salitila 260 hym²
- Korkea-ahon koulu salitila 40 hym²

Poistuvat liikuntasalit vaihtoehdossa 1B:

- Kourulan monitoimitalo salitila 630 hym²
- Lavolan koulu salitila 154 hym²
- Skinnarilan koulun liikuntahalli salitila 260 hym²
- Korkea-ahon koulu salitila 40 hym²

Liikuntasali- ja salitilat vaihtoehdossa 1A:

- Lappeen koulu salitila 400 hym²
- Lappeen päiväkoti salitila 130 hym²
- Sammonlahti uusi liikuntahalli salitila 1200 hym² (jaettavissa 4 lohkokoon, koko riittää viralliseen salibandykenttään)
- Sammonlahti vanha päiväkoti salitila 48 hym²
- Sammonlahden uusi päiväkoti salitila 150 hym²
- Uus-Lavolan vanha päiväkoti salitila 74 hym²
- Kourulan uusi päiväkoti salitila 220 hym²

Liikuntasali- ja salitilat vaihtoehdossa 1B:

- Lappeen koulu nykyinen sali salitila 400 hym²
- Lappeen kouluun uusi lisäsali salitila 600 hym² (jaettavissa 2 lohkokoon)
- Lappeen päiväkoti salitila 130 hym²
- Sammonlahti vanha liikuntahalli salitila 860 hym² (jaettavissa 3 lohkokoon)
- Sammonlahti vanha päiväkoti salitila 48 hym²
- Sammonlahden uusi päiväkoti salitila 150 hym²
- Uus-Lavolan vanha päiväkoti salitila 74 hym²
- Kourulan uusi päiväkoti salitila 220 hym²

Koulujen yhteydessä olevat salit palvelevat päivisin koululiikunnan tarpeita ja ovat iltaisin urheiluseurojen ja erilaisten liikuntaryhmien käytössä. Näistä saleista kuitenkin vain suurimmat, kuten Kourula, Sammonlahti ja Lappee, soveltuvat esim. koripallon ja lentopallon pelaamiseen. Sammonlahti soveltuu vain salibandyn juniorikäyttöön, koska halliin ei mahdu

täysimittaista salibandykenttää. Lavolan- ja Skinnarilan koulujen pienissä saleissa on vajaa käyttöä salien pienuudesta johtuen. Iltakäytön kannalta ei ole suurta merkitystä, missä päin suuret liikuntahallit sijaitsevat, koska niiden iltakäyttäjät liikkuvat pääosin autoilla. Pienimmissä saleissa voidaan järjestää ohjattua liikuntaryhmätoimintaa ja muuta liikunnallista toimintaa.

Koulujen liikuntasalien osalta vaihtoehtoissa 1A ja 1B on seuraavia eroja:

Vaihtoehto 1A

- Vaihtoehdossa esitetään Sammonlahden liikuntahalli korvattavaksi uudella suuremmalla 1.200 hym² salikoon hallilla, joka olisi myös iltakäytön kannalta kooltaan ihanteellinen ja tässä vaihtoehdossa Lappeen koululla ei ole koulun tarpeista johtuvaa liikuntahallin lisärakentamistarvetta.
- Vaihtoehdossa uusi 1 200 m²:n salikoon suuruinen liikuntahalli yhdessä muiden jäävien tilojen kanssa ei täytä iltakäytön tarpeita niin hyvin, kuin vaihtoehdossa 1B.

Vaihtoehto 1B

- Vaihtoehdossa esitetään Sammonlahden liikuntahalli peruskorjattavaksi ja Lappeen koululle lisärakennettavaksi uusi 600 hym² liikuntahalli, joka korvaisi purettavan Kourulan hallin iltakäyttäjien tarpeita
- Vaihtoehdossa 1B Sammonlahden halli jää aavistuksen vajaakäytölle tarkasteltaessa oppilasmäärän perusteella, mutta ero ei ole merkittävä.
- Vaihtoehto 1 B kokonaisuutena liikuntasalien osalta tarkastellen on iltakäytön tarpeiden kannalta parempi vaihtoehto kuin 1 A.

Myös päiväkodeissa on salitiloja. Vanhojen päiväkotien salit on suunniteltu pääosin siten, että ne palvelevat vain päiväkoteja. Ne voivat soveltua kuitenkin myös erilaisten ohjattujen liikuntaryhmien liikuntatilatarpeisiin, mutta eivät palloilulajien käyttöön. Ohjattua liikuntaryhmätoimintaa tulisi tehostetusti sijoittaa isompien liikuntahallien sijaan päiväkotien saleihin Lappeenrannassa.

Molemmissa vaihtoehtoissa 1A ja 1B rakennetaan uudet päiväkodit Sammonlahteen ja Kourulaan eikä vaihtoehtoissa näiden osalta ei ole eroa. Kourulan päiväkodin yhteyteen sijoitetaan molemmissa vaihtoehtoissa lisäksi esikoulu sekä 1. ja 2. luokat. Uusien rakennusten yhteyteen sijoitettavat salit on mahdollista suunnitella siten, että myös niiden iltakäyttö on mahdollista.

Laskelmissa kaikki salitilat on esitetty erikseen. Näiden tilojen osalta voi olla mahdollista saada jonkin verran synergiaetua ja siten vähentää tarvittavaa salitilan määrää.

Iltakäytön kannalta 1.200 hym²:n salikoko mahdollistaisi virallisen salibandykentän sijoittamisen saliin, mikä on tällä hetkellä mahdollista Lappeenrannan alueella vain Lappeenrannan urheilutalolla, Joutsenon liikuntahallissa ja Huhtiniemen salibandyhallissa. Joutsenon hallin koko ei mahdollista kuitenkaan siirtokatsomojen käyttöä salibandytilanteessa. Vaihtoehdossa 1A Sammonlahteen rakentuisi iso liikuntahalli, mutta tässä vaihtoehdossa Lappeelle ei tulisi lisää liikuntahallitilaa nykyisen 400 m²:n liikuntahallin lisäksi. Tällöin, kun huomioidaan poistuvat liikuntatilat (Kourula, Skinnarila ja Lavola) liikuntatilat jäisivät liian pieniksi iltakäyttöä ajatellen.

5.3 Kirjasto- ja nuorisotilat vaihtoehtoissa 1A ja 1B

Vaihtoehdossa 1A kirjasto- ja nuorisotilat on mahdollista sijoittaa Sammonlahden koulun yhteyteen. Tilat on mahdollista suunnitella ja mitoittaa siten, että ne ovat osittain tai kokonaan yhteiskäytössä ja ovat myös tilankäytöltään tehokkaampia. Tilat ovat helposti kaikkien 7.-9. luokkien oppilaiden käytössä, koska ne sijaitsevat samassa rakennuksessa.

Vaihtoehdossa 1B kirjasto- ja nuorisotilat on mahdollista sijoittaa Sammonlahden koulun yhteyteen. Tilat on mahdollista suunnitella ja mitoittaa siten, että ne ovat osittain tai kokonaan yhteiskäytössä ja ovat myös tilankäytöltään tehokkaampia. Tilat ovat helposti Sammonlahden koulun 7.-9. luokkien oppilaiden käytössä, koska sijaitsevat samassa rakennuksessa. Sen sijaan Lappeen koulun 7.-9. luokkien oppilailla niihin on pitkä matka.

5.4 Koulu- ja päiväkotitilat vaihtoehtoissa 1A ja 1B

Palveluverkkotarkastelussa on lapsimäärien perusteella laadittu tilaohjelmat. Kohteissa joissa on säilytettävä rakennus, on verrattu niitä säilytettävien rakennusten tilaohjelmiin ja näin saatu teoreettinen lisärakentamistarve. Kohteissa, jotka on linjattu kuntonsa perusteella purettaviksi, on laadittu tilaohjelma (hym²) joka on viety suoraan taulukkoon.

Käytetty pinta-alatieto hym² ei kuvaa kaikkea tarvittavaa pinta-alaa, sillä sen ulkopuolelle jäävät rakennuksen sisäistä liikennettä sekä teknisiä järjestelmiä palvelevat tilat.

Alla olevaan taulukkoon on merkitty lapsi- ja oppilasmäärien perusteella mitoitettujen tilaohjelmien perusteella saadut päiväkotien ja koulujen hym²:t vaihtoehtoissa 1A ja 1B.

Koulut, päiväkodit			
Mitoitus päiväkodissa 24 lasta/ryhmä		1A	1B
		hym2	hym2
Sammonlahti	Päiväkoti nykytilat	828	828
	Päiväkoti uusi	1 350	1 350
	Nykyiset tilat (esiop-koulu)	3 109	3 109
	Uusien tilojen tarve (esiop-koulu)	5 528	3 668
Lavola	Päiväkoti (Uus-Lavola)	911	911
	Nykyiset tilat (esiop-koulu)		
	Uusien tilojen tarve (esiop-koulu)		
Kourula	Päiväkoti uusi	1 595	1 370
	Nykyiset tilat (esiop-koulu)		
	Uusien tilojen tarve (esiop-koulu)		
Lappee	Päiväkoti nykytilat	979	979
	Päiväkoti uusi		276
	Nykyiset tilat (esiop-koulu)	3 949	3 949
	Uusien tilojen tarve (esiop-koulu)	193	2 978
Yhteensä	Päiväkoti nykytilat	2 718	2 718
	Päiväkoti uusi	2 945	2 996
	Nykyisiä tiloja (esiopetus-koulu)	7 058	7 058
	Uudistiloja (esiopetus-koulu)	5 721	6 646
	Kaikki nykyiset tilat yhteensä (koulu+päiväkoti)	9 776	9 776
	Kaikki uudistilat yhteensä (koulu+päiväkoti)	8 666	9 642

Taulukko 10. Länsialueen koulujen ja päiväkotien mitoitus.

5.5 Vaihtoehtojen 1A ja 1B vertailu

Alla olevaan taulukkoon on lisätty kirjaston, nuorisotoimen ja liikunnan iltakäytön hym²:t molemmissa vaihtoehtoissa:

Koulut, päiväkodit, liikunta, kirjasto ja nuorisotilat		
Mitoitus päiväkodissa 24 lasta/ryhmä	1A	1B
	hym2	hym2
Koulut ja päiväkodit		
Vanhat ja peruskorjattavat tilat hym2	9 776	9 776
Uutta rakennettavaa tilaa hym2	8 666	9 642
	18 442	19 418
<u>Liikuntasalin lisärakentamis- tai peruskorjaustarve huomioituna iltakäytön tarpeet</u>		
-Peruskorjattavaa tilaa		129
-Lisärakennettavaa tilaa		
<u>Nuoriso- ja kirjastotilat huomioitu</u>		
-Nuorisotoimen tila koulun yhteyteen	180	180
-Kirjaston tila koulun yhteyteen	300	300
Kaikki tilat yhteensä (päiväkodit, koulut, liikunta, nuoriso ja kirjasto)		
-Vanhat ja peruskorjattavat tilat	9 776	9 905
-Uutta rakennettavaa tilaa	9 146	10 122
Kaikki tilat yhteensä	18 922	20 027

Taulukko 11. Länsialueen palvelutilojen kokonaismitoitus.

Kokonaispinta-alaltaan vaihtoehto on 1A pienempi kuin 1B. Vaihtoehtoon 1A hyötyala on noin 18 900 hym² ja vaihtoehtoon 1B hyötyala on noin 20 000 hym².

Molemmat vaihtoehdot on laskettu oppilasmääriin perustuvilla tilalaskelmilla ja ne ovat teoreettisia. Niissä ei myöskään ole tarkasteltu rakennuspaikan mahdollisia vaikutuksia eikä tilaohjelmissa ole tehty tarkastelua siitä, löytyykö tilojen käyttöön synergiaetuja. Synergiaedut tarkastellaan ja haetaan valitun vaihtoehtoon hankesuunnittelun aikana. Kokonaisalassa on mukana sekä vanhat tai peruskorjattavat tilat että uudet rakennettavat tilat.

Lappeen koulu ja päiväkotitilat ovat ainoat rakennukset, jotka eivät tarkasteluajanjaksona tule peruskorjausikänsä ja laajuus 3 900 hym² on mukana edellä mainituissa luvuissa.

VE 1A: Keskitetty Sammonlahti esi-9

Koulu- ja päiväkotitilat:

- nykyiset tai peruskorjattavat tilat noin 9 800 hym²
- uutta rakennettavaa tilaa noin 8 700 hym²
- yhteensä noin **18 500 hym2**

Koulu- ja päiväkotitilat, joihin on lisätty nuorisotoimen ja kirjaston tilat sekä liikuntatilojen iltakäytön tarpeet:

- nykyiset tai peruskorjattavat tilat noin 9 800 hym²
- uutta rakennettavaa tilaa noin 9 100 hym²
- yhteensä noin **18 900 hym²**

Vaihtoehdossa esitetään, että Sammonlahdessa säilyy nykyinen päiväkoti ja rakennetaan lisäksi uusi. Koulua laajennetaan siten, että sinne voidaan sijoittaa esi-9 ja Sammonlahden liikuntahalli korvataan uudella suuremmalla hallilla. Uus-Lavolan päiväkoti säilyy ja Lavolan koulu poistuu käytöstä. Skinnarilan päiväkoti, koulu ja liikuntahalli puretaan. Kourulan päiväkoti korvataan uudella päiväkotirakennuksella ja Kuusimäen koulu sekä Kourulan monitoimitalo puretaan. Lappeen koulu esi-6 ja päiväkoti säilyvät lähes ennallaan.

VE 1B: Keskitetty kaksi esi-9:ää, Lappee ja Sammonlahti

Koulu- ja päiväkotitilat:

- nykyiset tai peruskorjattavat tilat noin	9 800 hym ²
- <u>uutta rakennettavaa tilaa noin</u>	<u>9 600 hym²</u>
yhteensä noin	19 400 hym²

Koulu- ja päiväkotitilat, joihin on lisätty nuorisotoimen ja kirjaston tilat sekä liikuntatilojen il-takäytön tarpeet:

- nykyiset tai peruskorjattavat tilat noin	9 900 hym ²
- <u>uutta rakennettavaa tilaa noin</u>	<u>10 100 hym²</u>
yhteensä noin	20 000 hym²

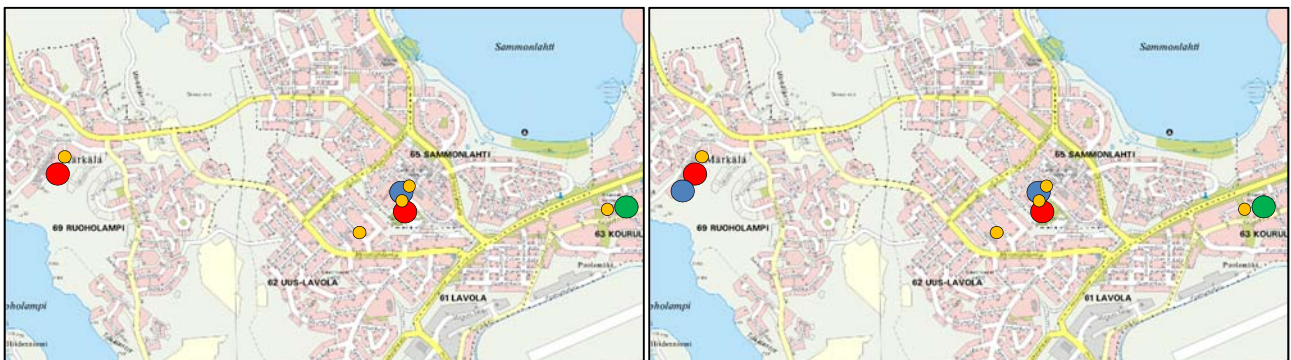
Vaihtoehdossa esitetään, että Sammonlahdessa säilyy nykyinen päiväkoti jonka lisäksi rakennetaan uusi. Sammonlahden koulun 7-9 oppilaista puolet ohjataan Lappeen kouluun ja koulua laajennetaan siten, että sinne voidaan sijoittaa esi-9. Sammonlahden liikuntahalli peruskorjataan. Uus-Lavolan päiväkoti säilyy ja Lavolan koulu poistuu käytöstä. Skinnarilan päiväkoti, koulu ja liikuntahalli puretaan. Kourulan päiväkoti korvataan uudella päiväkotirakennuksella ja Kuusimäen koulu sekä Kourulan monitoimitalo puretaan. Lappeen koulua laajennetaan siten, että sinne mahtuu esi-9 ja rakennetaan uusi liikuntahalli. Lappeen päiväkoti säilyy lähes ennallaan.

6 MAANKÄYTÖLLISET VAIKUTUKSET

Molemmissa vaihtoehdoissa perusopetus keskitetään länsialueella Sammonlahteen ja Lappeen koululle, minkä lisäksi Kuusimäen koululle rakennetaan tilat 1. ja 2. luokille. Vaihtoehdossa 1A länsialueella on vain yksi yläkoulu, joka sijoittuu Sammonlahteen. Vaihtoehdossa 1B yläkoulu on Sammonlahden lisäksi Lappeella.

VE 1A

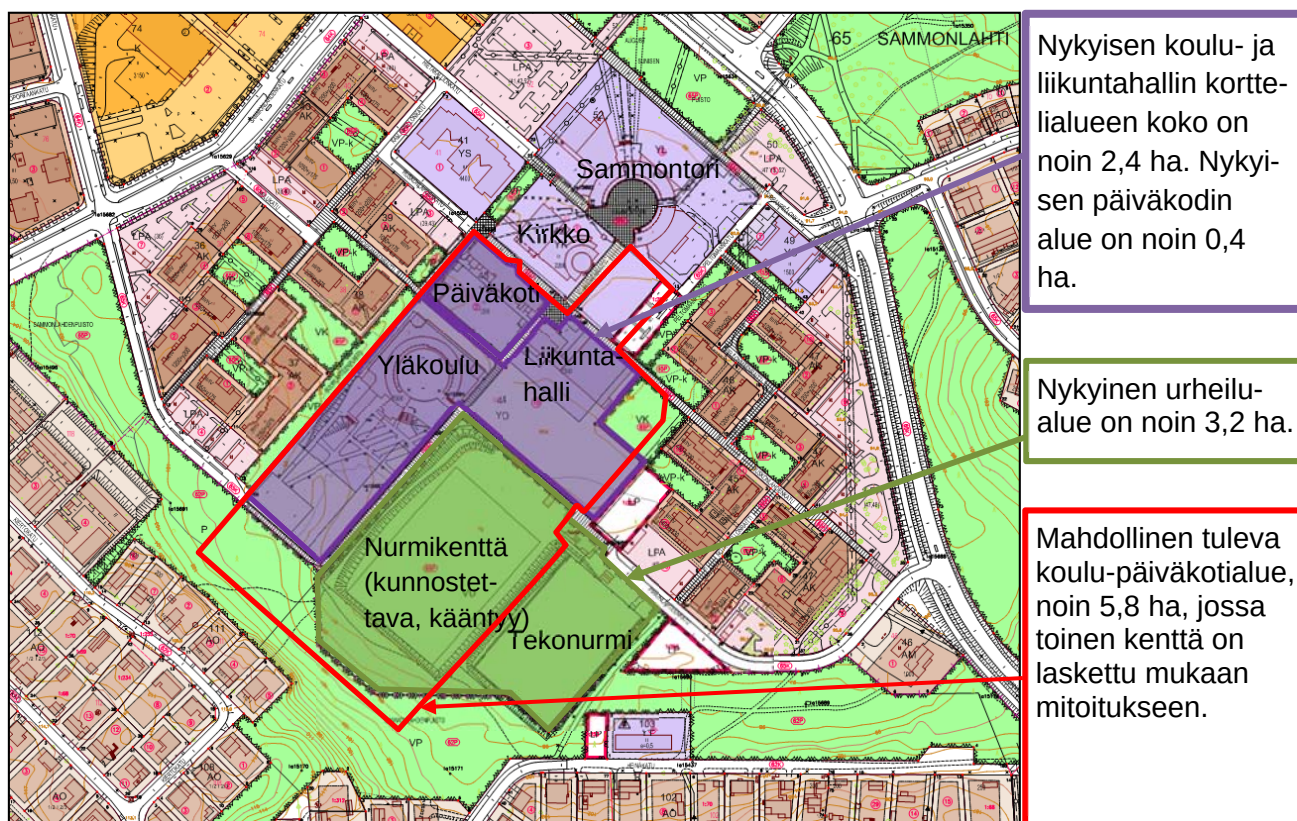
VE 1B

Molemmissa vaihtoehtoissa **Sammonlahden koulukeskukseen** rakennetaan uusi Sammonlahden päiväkoti, uusi alakoulu vuosiluokille 1-6 sekä esiopetus- ja erityisopetustilat. Sammonlahden nykyinen päiväkoti ja yläkoulu säilyvät tai korvataan tarvittaessa uudisrakennuksilla. Uudelle koululle ja päiväkodille joudutaan osoittamaan lisää tilaa nykyisen koulualueen ulkopuolelta ja kentän alueelta.

Sammonlahden lapsimäärä on vaihtoehto 1A:ssa 348 päiväkodin ja esiopetuksen lasta ja noin 970 koululaista. Vaihtoehto 1B:ssä Sammonlahdessa on 324 päiväkodin ja esiopetuksen lasta sekä lisäksi 680 koululaista. Vaihtoehdossa 1A Sammonlahteen sijoittuu koko länsialueen yläkoulu, 400 oppilasta, kun taas vaihtoehdossa 1B toinen yläkoulu sijoittuu Lappeelle, jolloin molempiin yläkouluihin tulisi noin 200 oppilasta.

Sammonlahden koulukeskuksen laskennallinen aluetarve on VE 1A:ssa 5,83 hehtaaria ja VE 1B:ssä 5,2 hehtaaria. Laskennallinen tonttialue sisältää koululle tarvittavan kenttäalueen, liikuntahallin mahdollisine laajennustarpeineen sekä koulu-päiväkotialueen pysäköinnin, huoltopihat ja mahdolliset laajennustarpeet. Koulun ja päiväkodin alue muodostaa ajoneuvoliikenteeltä rauhoitetun alueen, jonka liikenne ratkaistaan ulkosyöttöisesti. Myös pysäköinti sijoittuu käytännössä pääosin korttelialueen ulkopuolelle ja näin laskennallisesti tontilta vapautuu tilaa neuvolan, nuorisotilojen ja kirjaston käyttöön. Tarvittavat lisäalueet sijoituvat välittömästi nykyisen koulu-päiväkotialueen ympärille ja ovat Lappeenrannan kaupungin omistuksessa.

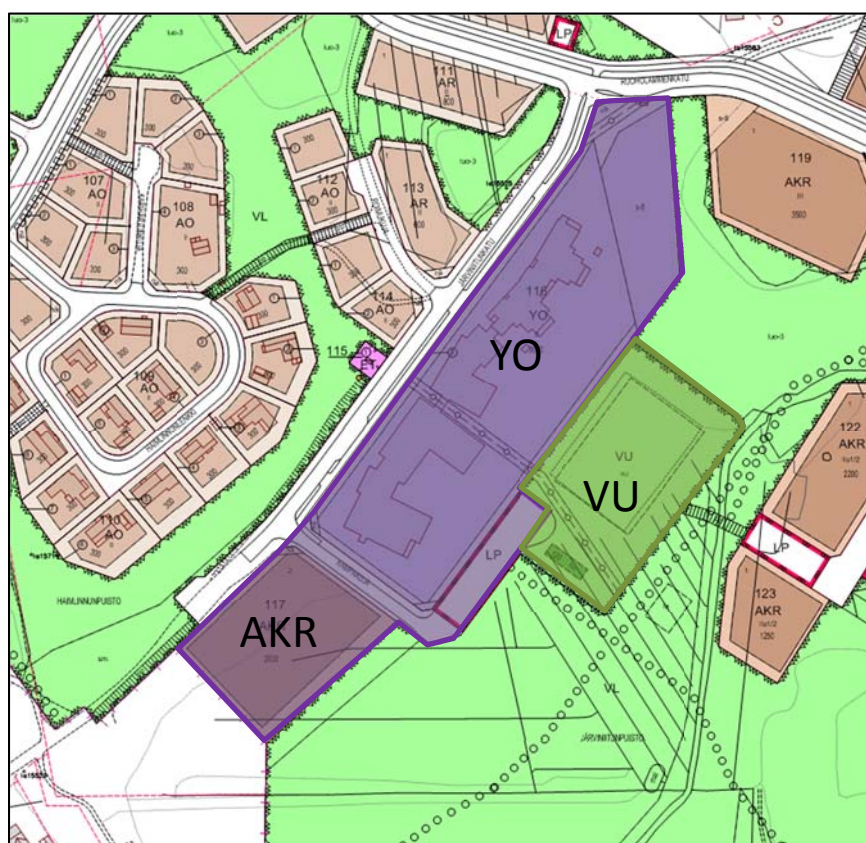
Kuva 2. Nykyistä Sammonlahden koulun aluetta tulee molemmissa vaihtoehtoissa laajentaa. Jos läheisiä puistoalueita, Sammontorin aluetta, LP-alueita ja toinen kenttäalue osoitetaan koulun käyttöön, säilyttäen samalla kentät yleisessä käytössä, voidaan koulun aluetta laajentaa tarvittavaan 5,2 - 5,8 hehtaariin.

Liikenne- ja pysäköintijärjestelyihin tehdään muutoksia, jotka on selostettu tarkemmin luvussa 4 (liikenteelliset vaikutukset) sekä raportin liitteissä 6 ja 7. Kaavoituksen yhteydessä tarkennetaan liikenneverkon ja pysäköinnin vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia. Koulukeskukseen liikenne on järjestettävissä ulkosyöttöisenä siten, että koulu-päiväkotialueen läpi ei suuntauudu ajoneuvoliikenteen läpiajoa.

Molemmissa vaihtoehtoisissa kirjasto ja nuorisotilat siirtyvät Sammontorin liikekeskuksesta koulun yhteyteen. Tilojen vapautuminen Sammontorilta mahdollistaa osaltaan Sammontorin rakennuksen kehittämisen toimitiloina, asuntolina tai muussa käytössä. Sammonlahden päiväkoti- ja koulukeskuksen yhteyteen sijoittuu kouluterveydenhoidon lisäksi todennäköisesti myös EKSOTEn neuvolapalvelut.

Kokonaisuutena VE 1A ja 1B eroavat toisistaan maankäytöllisesti Sammonlahden osalta siten, että laskennallinen tonttitarve on VE 1A:ssa noin 0,6 – 0,7 hehtaaria suurempi, kuin VE 1B:ssä. Liikennejärjestelyjen peruseriaate on molemmissa vaihtoehtoisissa sama.

Lappeen alakoulu ja päiväkoti säilyvät molemmissa vaihtoehtoisissa. VE 1A:ssa nykyinen tontin aluevaraus on laskennallisesti riittävä, kun urheilukentän alue lasketaan mukaan tonttimitoitukseen koulun kenttäalueena. Vaihtoehdossa 1A alueella olisi noin 192 päiväkotilaista ja esikoululaista sekä 340 koululaista.

YO -korttelialueen pinta-ala on nyt 2,34 ha ja VU-alueen n. 1 ha.

YO-korttelialueeseen liitetään rakentamaton AKR -alue ja katualuetta. Tällöin Y-alueen pinta-alaksi tulee n. 3,3 ha.

VU-alue, n. 1,0 ha säilyy koulun ja yleisessä käytössä.

Kuvan mukainen uusi koulun ja päiväkodin alue on n. 4,3 ha.

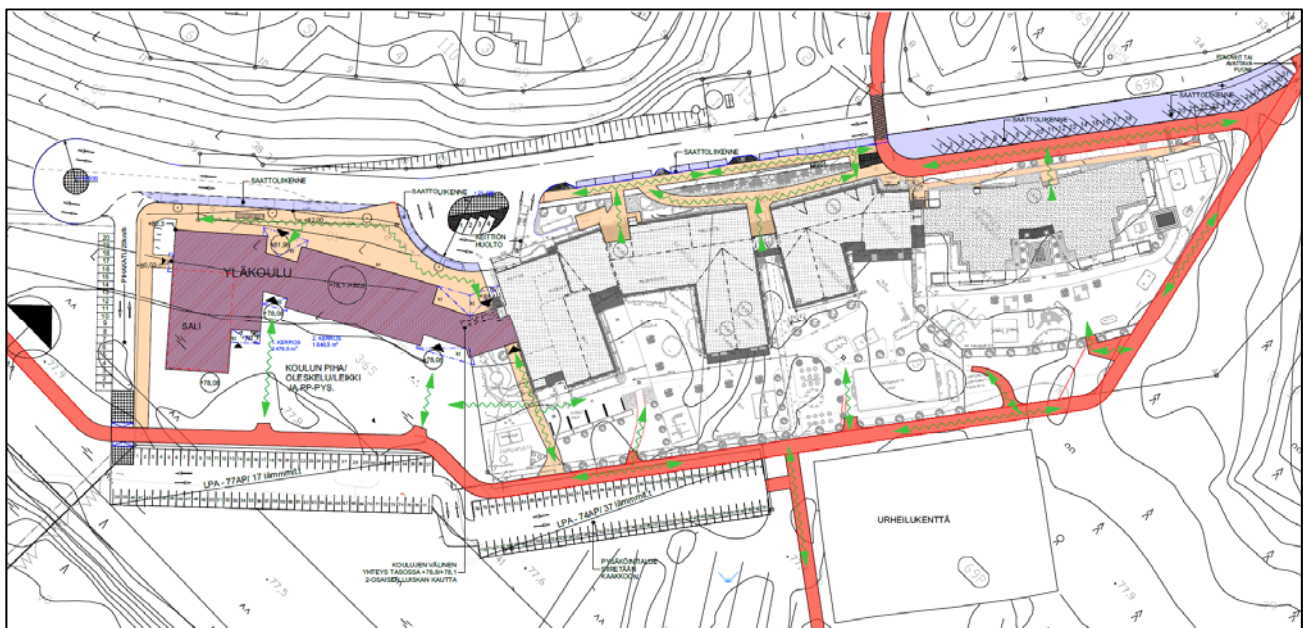
Kuva 4. Vaihtoehdossa 1B Lappeen päiväkotia ja alakoulua laajennetaan ja alueelle rakennetaan lisäksi uusi Lappeen yläkoulu. Nykyinen Lappeen koulun ja päiväkodin alue on liian pieni vaihtoehdon 1B toteuttamiseen. Kuvan mukaisilla laajennuksilla saadaan yli 4 hehtaarin kokonaisuus, joka mahdollistaa uuden yläkoulun sijoittamisen nykyisten päiväkodin ja alakoulun yhteyteen. Kenttä säilyy myös yleisessä käytössä.

Vaihtoehdossa 1B Lappeen päiväkotiä ja alakoulua laajennetaan ja alueelle rakennetaan lisäksi kokonaan uusi Lappeen yläkoulu. Tällöin alueelle sijoittuisi 240 päiväkotilaista ja esi-koululaista sekä 630 koululaista. Koulun tontti laajenee VE 1B:ssä siten, että aluetarve nykyisille ja uusille toiminnoille on yhteensä noin 4 hehtaaria. Uutta rakentamista alueelle on tulossa noin 4300 krs-m². Pinta-alatarpeen tyydyttämiseksi nykyisen koulu- ja päiväkotitontin lounaispuolinen, nykyisin asuinrakentamiseen varattu korttelialue, Kampakujan katualue, urheilu- ja virkistyspalvelujen alue (VU) sekä yleinen pysäköintialue (LP) liitetään kaavamuu-toksella koulun ja päiväkodin tonttiin ja aluemitoitukseen. Kentän alue voi säilyä edelleen yleisessä käytössä urheilu- ja virkistyspalvelujen alueena (VU).

Vaihtoehto 1B:n osalta Lappeen koulua ja päiväkotia varten laadittiin tontinkäyttöluonnos, josta on ote alla (Arkkitehtuuritoimisto Ovaskainen Oy 2016). Luonnoksessa yläkoulun tilat on sijoitettu uudisrakennukseen nykyisen koulukeskuksen lounaispuolelle, minkä lisäksi rakennuksen kaikkia tiloja käytetään yhteiskäyttöisesti. Uusi sali on rakennuskompleksin lounaispäässä.

Koulukeskuksen alueelle pohjoisesta tuleva kevyt liikenne ohjataan uutta kevyen liikenteen väylää pitkin päiväkodin pihan sivuitse koulun alapihalle, josta väylä jatkuu tontin ohi lounaaseen. Näin muodostuvalta kevyen liikenteen runkoyhteydeltä on sisäänkäynnit rakennuksen eri osiin. Koululle Tilsalankadun suunnasta kaakosta tuleva kevyen liikenteen yhteys liittyy T-risteyksenä uuteen runkoyhteyteen kentän vieressä.

Saattoliikenne toimii Järviiniitunkadulta. Kadun varteen on varattu päiväkodin kohdalle noin 30 vinopysäköintipaikkaa. Näiden lounaispuolella on suuntaispysäköintinä linja- ja henkilöautopaikkoja. Kadun kääntöpaikat sijoittuvat vanhan ja uudisosan saumakohtaan sekä kadun lounaispäähän. Henkilökunnan ja kentän tarvitsema pysäköinti sijoittuu pitkänomaisena alueena rakennuksen kaakkoispuolelle, yhteys näille on rakennuksen lounaispuolelta.

Kuva 5. Lappeen koulun VE 1B:n mukainen tontinkäyttöluonnos (Arkkitehtuuritoimisto Ovaskainen Oy).

Kourulaan rakennetaan molemmissa vaihtoehtoissa uusi päiväkotikoti, joka tarvitsee nykysuositusten mukaan tonttialuetta noin 0,8 hehtaaria. Päiväkodin lisäksi molemmissa vaihtoehtoissa Kourulaan rakennetaan 1. ja 2. luokan koulu, joka sijoittuu päiväkodin yhteyteen. Poronkadulla sijaitseva Uus-Lavolan päiväkotikoti säilyy molemmissa vaihtoehtoissa ja se on peruskorjattava alustavan arvion mukaan vuoteen 2027 mennessä.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen

Vaihtoehtojen 1A ja 1B yhdyskuntarakenteelliset vaikutukset eivät poikkea merkittävästi toisistaan. Molemmat vaihtoehdot antavat Sammonlahdessa hyvät lähtökohdat täydentävälle asuinrakentamiselle Skinnarilankadun ja Sammontorin välisellä alueella, kun mahdollisten uusien asuinkorttelien viereen sijoittuu ala- ja yläkoulun käsittävä koulukeskus sekä uudet tilat kirjasto- ja nuorisotoimille. Vaihtoehto 1A:ssa uuden koulukeskuksen ja muiden palvelujen muodostama kokonaisuus vahvistaa kuitenkin vielä selvemmin Sammonlahden asemaa aluekeskuksena.

Molemmat vaihtoehdot mahdollistavat länsialueen kehittämisen kaupungin tärkeimpänä pientaloasumisen kasvusuuntana. Vaihtoehto 1B, jossa Lappeen koulun yhteyteen on sijoitettu myös luokat 7-9, vahvistaa erityisesti Ruoholammen ja Rutolan alueen vetovoimaa asuinalueena.

Vaikutukset ympäristöön

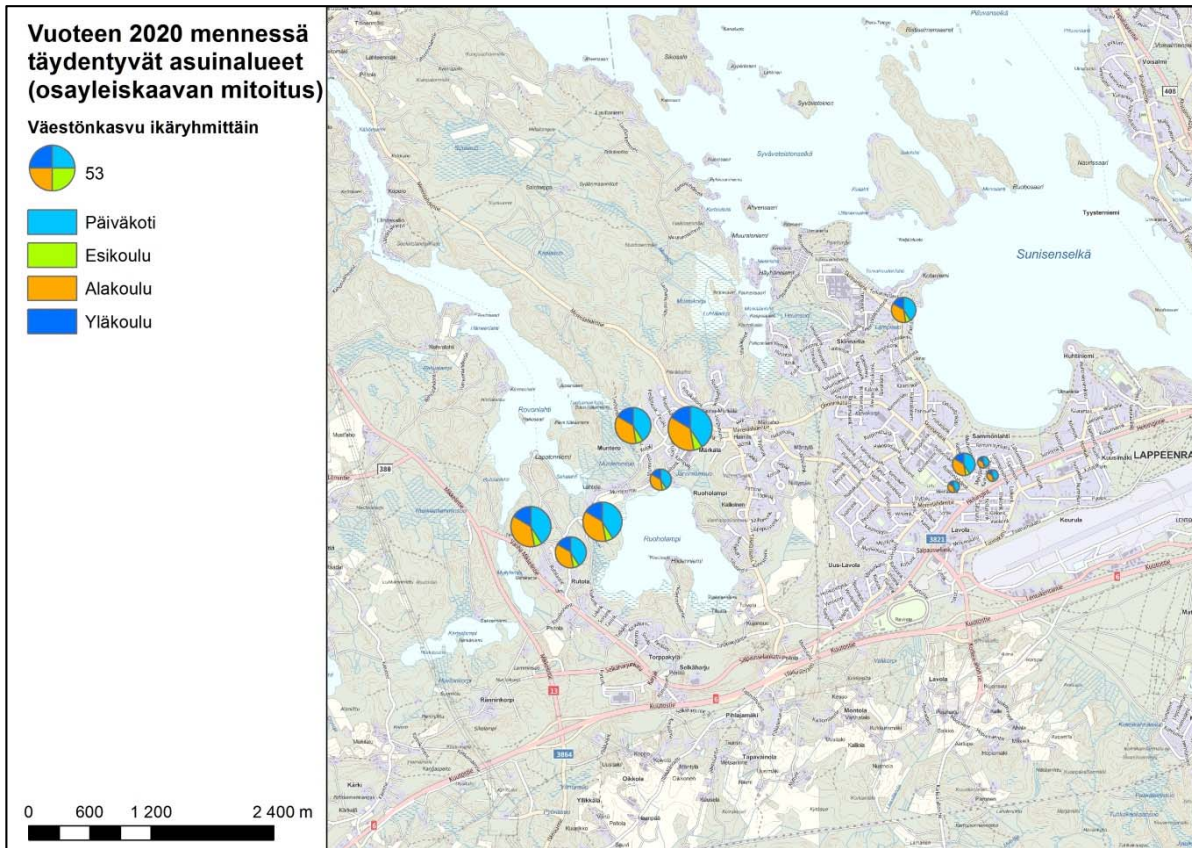
Palveluverkkoselvityksen raportissa todettiin, että suurimmat erot koulukyyditysten ja liikenteen CO₂-päästöjen määrässä ovat keskittävien ja hajautuneiden vaihtoehtojen välillä. Sen sijaan vaihtoehtojen 1A ja 1B välillä erot liikennetuotoksessa jäävät kokonaisuutena vähäisiksi, koska kyydittäminen on 7.-9. luokkien oppilaiden osalta huomattavasti vähäisempää, kuin alakoululaisten. Vaihtoehdossa 1B salitilojen suurempi painottuminen Lappeen koululle lisää salien ilta- ja viikonloppukäytöstä johtuvaa liikennettä, sillä salien käyttäjiä tulee todennäköisesti runsaasti myös keskustan alueelta.

Kaupunginvaltuuston palveluverkkopäätökseen sisältyvä alakoulun säilyttäminen Kuusimäessä 1. ja 2. luokkien osalta vähentää Kourulan-Kuusimäen alueelta Sammonlahteen tapahtuvaa saattoliikennettä. Tältä osin vaihtoehdot 1A ja 1B eivät kuitenkaan eroa toisistaan.

7 SOSIAALISET VAIKUTUKSET

Sosiaalisia vaikutuksia on tarkasteltu Länsialueen palveluverkkoselvityksessä 27.1.2016, jota on lisäksi täydennetty lapsivaikutusten arviolla toukokuussa 2016 (Ramboll 26.5.2016). Nämä tarkastelut ovat olleet pohjana vertailtaessa kahden koulun malleja 1A ja 1B, minkä lisäksi tarkastelussa on huomioitu Kuusimäen alakoululuokat 1.-2. Sosiaalisia vaikutuksia tarkasteltiin Länsialueen palveluverkkoselvityksessä 27.1.2016 laadullisena asiantuntija-arviona sekä määrällisinä paikkatietoanalyysinä, joilla tutkittiin palvelujen saavutettavuudessa ilmeneviä konkreettisia matka- ja aikaetäisyyseroja vaihtoehtojen välillä. Analyysissä on huomioitu kaikki Sammonlahden palvelualueen koululaiset. Arvioinnin tarkasteluvuotena on vuosi 2020, jolloin alueen väestönkasvua on ennustettu Läntisen osayleiskaavan mahdollistaman maankäytön kehittymisen mukaan (kuva). Väestön kokonaiskasvu on jaettu eri

ikäryhmille palvelualueen nykyisen ikärakenteen suhteessa. Tarkasteluissa käytetty väestöennuste on hieman suurempi kuin Lappeenrannan kaupungin väestösuunnitteen antamat luvut. Maankäytön painopistealueet sijaitsivat ennen kaikkea Ruoholammen ympäristössä.

Kuva 6. Läntisen alueen osayleiskaavan vuoteen 2020 mennessä täydentyvät asuinalueet.

7.1 Lapsivaikutusten arviointi

Lapsiin kohdistuvien vaikutusten ennakkoarvioinnissa tarkastellaan päätösten ja toimenpiteiden ennakoituja hyötyjä ja/ tai haittoja lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnille.

Arvioinnin kohteet ovat sekä välittömiä että välillisiä:

- *Välittömiä vaikutuksia* ovat vaikutukset terveyteen, ihmissuhteisiin, asumiseen, liikkumiseen, osallisuuteen ja osallistumiseen sekä tasa-arvoon.
- *Välillisiä vaikutuksia* ovat esim. vaikutukset perheen talouteen ja palveluihin, vaikutukset yhteisöön ja alueeseen sekä sosiaalisiin suhteisiin.

Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin taustalla ovat lapsen edun huomioimiseen velvoittavat julkiset sitoumukset ja säädökset, joista keskeisimpiä ovat YK:n lapsen oikeuksien sopimus (1991) ja perustuslain 6§ edellyttämä lasten tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu palveluita järjestettäessä.

Lapsia, nuoria ja perheitä on kuultu vuonna 2015 käynnistyneen länsialueen palveluverkkovalmistelun yhteydessä. Vaikka jo tuolloin oli arvioitavana vaihtoehdot 1A ja 1B, keskittyivät kuntalaispalautteet lähinnä arvioimaan vaihtoehtoja 1A ja 1B suhteessa muihin vaihtoehtoihin. Taulukkoon on koottu valmistelijöiden näkemyksiä ratkaisujen 1A ja 1B vaikutuksista

lapsiin ja nuoriin. Tarkastelun viitekehyksenä on ollut lasten oikeuksien sopimus sekä 6.6.2016 kaupunginvaltuuston käsittelemässä länsialueen palveluverkkotarkastelussa käy-
tetty, kuntalaisten palautteissa ilmenneiden huolenaiheiden perusteella koottu sosiaalisten
vaikutusten arviointi ja lapsivaikutusten arviointimalli.

Lasten ja nuorten kuuleminen on olennainen osa ennakkovaikutusten arviointia. Lasten par-
lamentin lausunto 17.2.2016 ja Nuorisovaltuuston lausunto ja Sammonlahden koulun oppi-
laskunnalle 28.1.2016 tehdyn kyselyn tulokset ovat kokonaisuudessaan liitteinä.

Kuntalaispalautteista koottuja näkemyksiä yhden ja kahden koulun mallista on taulukon alla.

	1A Yksi yhtenäiskoulu esi- 9 lk Sam- monlahdessa, Lappee esi-6 lk	1B Kaksi yhtenäiskoulua esi-9 lk, Lappee ja Sammonlahti
Lapsen oikeuksien sopimuksesta: Oikeus		
- kokonaisvaltaiseen kehi- tykseen	Tarkastelu pedagogisen arvioinnin kohdalla	
- oppimiseen ja koulun- käyntiin		
- lapsen persoonallisuus- den, lahjojen sekä hen- kisten ja ruumiillisten val- miuksien mahdollisim- man täysi kehittyminen		
- syrjimättömyyteen	ei eroa	
- esittää näkemyksensä ja saada näkemyksensä huomioon otetuksi	ei eroa ryhmätasolla, koulun koko (n. 970 oppilasta) voi vaikuttaa	ei eroa ryhmätasolla, koulun koko (n. 680 oppilasta) voi vaikuttaa
- terveyteen ja terveystal- veluihin	Sammonlahdessa kokoaikainen kouluterveydenhoitaja, Lap- peessa 3 - 4 pv/viikossa	Molemmissa kokoaikainen kou- luterveydenhoitaja
- riittävään elintasoon	ei eroa	
- vapaa-aikaan ja leikkiin	ei eroa	
- turvalliseen kasvuympä- ristöön ja suojeluun	ei eroa	
- saada etunsa ensisijai- sesti huomioon otetuksi ratkaisussa	ei eroa	
Koulupolku	Yhtenäinen esi- 9 Skinnarilan ja Lavolan lapsille, Kuusimäen lap- sille 3-9 ja Lappeen lapsilla kat- keaa 7. luokalle siirryttäessä	Yhtenäinen esi- 9 kaikille oppi- laille, paitsi Kuusimäen oppilaille 3-9
Aamu- ja iltapäivätoiminta	ei eroa, sillä alkuopetuksen oppilaita molemmissa vaihtoehdoissa sa- man verran	
Harrastusmahdollisuudet	Molemmissa tarjolla, Lappeella koulupäivän aikana vain 1-6 vuo- siluokkaisille; koulun koko voi vaikuttaa Sammonlahden 7-9 vuosiluokkalaisille (n. 400 oppi- lasta) tarkoitettuun tarjontaan	Molemmissa tarjolla, koulun koko (n. 680 oppilasta) voi vai- kuttaa 7-9 vuosiluokkalaisille (n. 200 oppilasta) tarkoitettuun tar- jontaan

Oppilashuolto	Sammonlahdessa koulukuraattori paikalla joka päivä, Lappeessa muutamana päivänä viikossa	Molemmissa koulukuraattori päivittäin tavattavissa
Painotettu opetus, valinnaisaineet	Tarkastelu pedagogisen arvioinnin kohdalla	
Tilojen pedagogiset ratkaisut	Sammonlahdessa 7-9 vuosiluokkien opetuksen edellyttämät aineopetustilat kaikkien oppilaiden käytössä, Lappeella oppilaiden käytössä nykyiset tilat	Sammonlahdessa sekä Lappeella myös 7 – 9 vuosiluokkien opetuksen edellyttämät aineopetustilat kaikkien oppilaiden käytössä
Liikunta- ja harrastustilat	Suuret liikuntatilat keskittyvät Sammonlahteen, Lappeella nykyiset tilat	Liikuntatiloja sekä Sammonlahdessa ja Lappeella, yhteensä enemmän kuin 1A vaihtoehdossa
Leikkipaikat, oleskelupaikat	Varhaiskasvatus- ja 1-6 vuosiluokkien oppilaiden osalta ei eroa vaihtoehtojen välillä, 7 – 9 vuosiluokkien oppilaiden oleskelupaikat keskittyvät Sammonlahteen	Varhaiskasvatus- ja 1-6 vuosiluokkien oppilaiden osalta ei eroa vaihtoehtojen välillä, 7 – 9 vuosiluokkien oppilaiden oleskelupaikkoja myös Lappeella ja sen pihalla
Kirjasto	Kirjasto sijaitsee Sammonlahdessa, jossa kaikkien 7 – 9 vuosiluokkien oppilaiden helposti saavutettavissa koulun yhteydessä	Kirjasto sijaitsee Sammonlahdessa, jossa kaikkien Sammonlahden oppilaiden saavutettavissa helposti, Lappeen koulun kaikilla oppilailla matkaa kirjastoon alle 3 km
Liikenneturvallisuus	Sammonlahdessa varhaiskasvatuksessa ja koulussa paikkoja yhteensä 1 234 ja Lappeella 532, mikä vaikuttaa liikenteen määrään, liikenne on hajautettavissa useaan suuntaan. Vaihtoehtojen ero johtuu lähinnä 7 – 9 vuosiluokkien oppilaiden määrästä.	Sammonlahdessa varhaiskasvatuksessa ja koulussa paikkoja yhteensä 920, Lappeella 870, mikä vaikuttaa liikenteen määrään. Vaihtoehtojen ero johtuu lähinnä 7 – 9 vuosiluokkien oppilaiden määrästä.
Omatoiminen liikunta	1-6 vuosiluokkien oppilailla ei eroa, osalla Lappeelta 7 – 9 vuosiluokalle siirtyville oppilailla matka pitenee, mutta on alle 5 km.	Kaikkien oppilaiden koulumatkat ovat koko kouluajan samat. Lähies kaikilla alle 3 km.
Päivärytmi ja siirtymiset	Harrastustoimintaa voidaan järjestää omalla koululla, jolloin ei siirtymisiä, nuorisotilat Sammonlahden koulun yhteydessä	Harrastustoimintaa voidaan järjestää omalla koululla, jolloin ei siirtymisiä. Nuorisotilat Sammonlahdessa.
Avoimet varhaiskasvatuspalvelut	ei vaikutusta	
ihmissuhteet	Lappeen koululaiset vaihtavat yhteisöä 7. luokalle siirryttäessä, mikä muuttaa kaikkien yläkoulu- ja laisten toimintayhteisöä	Yhteisöt säilyvät samoina myös 7. luokalle siirryttäessä
Eri-ikäisten yhdessäolo (koko peruskoulu)	Mahdollista muilla, mutta Lappeen lapsilla omassa yksikössä vain varhaiskasvatuksesta 6. luokan loppuun saakka	Mahdollista kaikilla varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun saakka omassa yksikössä.

Sosiaalinen tasa-arvo	Vuosiluokilla 7 – 9 on koko alueen oppilaat, jolloin sosioekonomiset ryhmät tasoittuvat näissä ikäluokissa. Vuosiluokilla 1-6 on merkittävä eroavaisuus koulujen välillä syrjäytymisindikaattoreiden perusteella. Erityisen tuen ryhmien sijoittamisella voidaan tarvittaessa tasoittaa tilannetta. Arvioitu tarkemmin pedagogisen arvioinnin kohdalla.	Aluejako on sama esi – 9 vuosiluokilla. Vuoden 2013 mediaanitulo- ja työttömyys-tilastojen mukaan molemmilla alueilla asuu työllisiä ja työttömiä sekä kaikkien tuloluokkien edustajia, kun oppilasalueen raja piirretään jakamaan oppilasalueet siten, että Lappeella on 3 rinnakkaisluokkaa ja Sammonlahdessa 4. Koulujen välinen ero syrjäytymisindikaattorien perusteella on pienempi kuin vaihtoehdossa 1A. Arvioitu tarkemmin pedagogisen arvioinnin kohdalla.
Perheiden talous	Ei vaikutusta	
Vaikutukset asukasyhteisöön	Koulun ja kodin välinen yhteistyö luo myös vanhempien yhteisöjä. Koulun koolla ja oppimisolulla voi olla vaikutusta yhteisöön. Vanhempien yhteisö muuttuu 7. luokalle siirryttäessä.	Koulun ja kodin välinen yhteistyö luo myös vanhempien yhteisöjä. Koulun koolla ja oppimisolulla voi olla vaikutusta yhteisöön. Vanhempien yhteisö säilyy samana koko perusopetuksen ajan.

Taulukko 12. Tiivistelmä kuntalaispalautteesta.

Länsialueen palveluverkkovalmistelun yhteydessä saaduissa kuntalaispalautteissa vastustettiin suurta koulua sekä sitä, että yläkoululaiset ovat samassa kiinteistössä kuin nuoremmat lapset. Liikennejärjestelyt huolettivat.

Palautteissa yhtenäiskoulun hyviä ja huonoja puolia on pohdittu mm. seuraavalla tavalla (J Naukkarinen, T Myyrä, K Pennanen, M Taina-Parviainen, S Pyyhtiä, K. Koikkalainen, M Hutunen, Lpr länsialueen kouluverkko, Facebook ryhmän edustajat):

Onnistutaanko yhtenäiskoulussa luomaan yhteisöllisyyttä, jos se on kovin monisarjainen? Miten järjestyvät yhteiset pihatapahtumat ja joul- ja kevätjuhlat? Saadaanko luotua yhteenkuuluvuuden tunnetta? Onnistuuko se myös vanhempien kesken? Puuttuessaan nämä asiat luovat turvattomuuden tunnetta lapsille. Yhtenäiskoulun hyviäkin puolia toki löytyy. Eri-ikäisten lasten toimiminen yhdessä varmasti kasvattaa osapuolia. Toisaalta pienet alakoululaiset voivat joutua ns. isojen maailmaan liian varhain, mikä ei ole hyvä asia. Kiusaaminen on häiritsevää jonkin verran keskustelua ja on koettu, että yhtenäiskoulun tapauksessa lapsi ei pitkässä kiusaamiskierteessä saa nivelvaiheen siirtymän kautta samalla tavalla uutta mahdollisuutta kuin ala- ja yläkoulun sijaitessa erikseen.

Em. palautteessa viitattiin myös professori Liisa Keltikangas-Järvisen näkemykseen, että koulun ihannekoko olisi 200:n ja 500 oppilaan välillä.

Lappeenrannan Länsialueen asukasyhdistys ry:n 30.8.2015 laatiman näkemyksen mukaan yläkouluikäiset selviytyvät jo haastavammastakin koulumatkasta ja Sammonlahden kouluun tulisi koota riittävästi oppilaita todellisen valinnaisuuden mahdollistamiseksi.

Muutaman perheen antamissa palautteissa kannatettiin alueelle toista yläkoulua Lappeen koulun yhteyteen mm. sillä perustella, että lyhyt koulumatka aktivoi lapsia liikkumaan.

Eräissä palautteissa vastustettiin kahta yläkoulua 7 -9 vuosiluokkien oppilaiden valinnaisainevalikoiman supistumisella.

Lasten parlamentin ja Nuorisovaltuuston lausunnot keväältä 2016 ovat liitteenä. Sammonlahden koulun oppilaskunnalle tehdyssä kyselyssä tammikuussa 2016 oppilaiden vastaukset yläkoulujen määrästä jakaantuivat lähes tasan yhden ja kahden yhtenäiskoulun puolesta.

7.2 Palvelujen saavutettavuus

Peruskoululaisten koulumatkat ovat Suomessa linnuntie-etäisyytenä mitattuna kohtuullisen lyhyitä: alle 1 km:n koulumatka on 56 %:lla oppilaista ja alle 3 km:n koulumatka 69 %:lla oppilaista. Kaupunkikunnissa tilanne on harvaan astuttuja maaseutukuntia parempi ja lyhimmat koulumatkat ovat keskiuurissa 50 000 – 100 000 asukkaan taajamissa. Koulumatkoista tehdään Suomessa jalan 31 %, polkupyörällä 28 %, julkisella liikenteellä samoin 28 % ja henkilöautolla 13 %. Kulkumuoto vaihtelee sekä oppilaan iän (nuorimmissa lapsissa kävely korostuu) että vuodenajan mukaan (talvisin yli 70 % matkoista tehdään kävellen). (Lähde: Matkalla kouluun, Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö, 2013).

Lappeenrannan Kouluikkunan tietojen mukaan vuonna 2014 kaupungin alakouluikäisistä noin joka kolmannella oli alle yhden kilometrin koulumatka. Alle kolmen kilometrin koulumatka oli yli 88 %:lla lapsista ja alle viiden kilometrin koulumatka 93,5 %:lla lapsista.

Yläkouluikäisistä noin joka neljännellä oli alle yhden kilometrin koulumatka. Alle kolmen kilometrin koulumatka oli yli 72,5 %:lla lapsista ja alle viiden kilometrin koulumatka noin 85 %:lla lapsista.

3.1.2 Vaikutukset koulu- ja päiväkotimatkoihin

Länsialueen palveluverkkoselvitykseen 27.1.2016 liittyneessä vaikutusarviossa tutkittiin paikkatietotarkastelujen avulla, miten eri palveluverkkovaihtoehdot vaikuttavat koulu- ja päiväkotimatkoihin. Samalla tunnistettiin matkojen liikenneturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Vaihtoehtojen väliset erot osoittautuivat suhteellisen pieniksi, mitä selittää länsialueen verrattain tiivis yhdyskuntarakenne, jota tuleva osayleiskaavan mukainen maankäyttö vielä täydentää.

Vaihtoehdoissa 1A ja 1B palveluiden saavutettavuudessa päiväkodin ja esikoulun tai alakoulun osalta ei ole eroja, sillä molemmissa vaihtoehdoissa on sama päiväkoti-, esikoulu- ja alakouluverkko. Ainoa ero koulumatkoissa on yläkoulujen osalta, kun VE 1A:ssa ainoa yläkoulu on Sammonlahdessa ja VE 1B:ssä yläkoulut ovat Sammonlahdessa ja Lappeella.

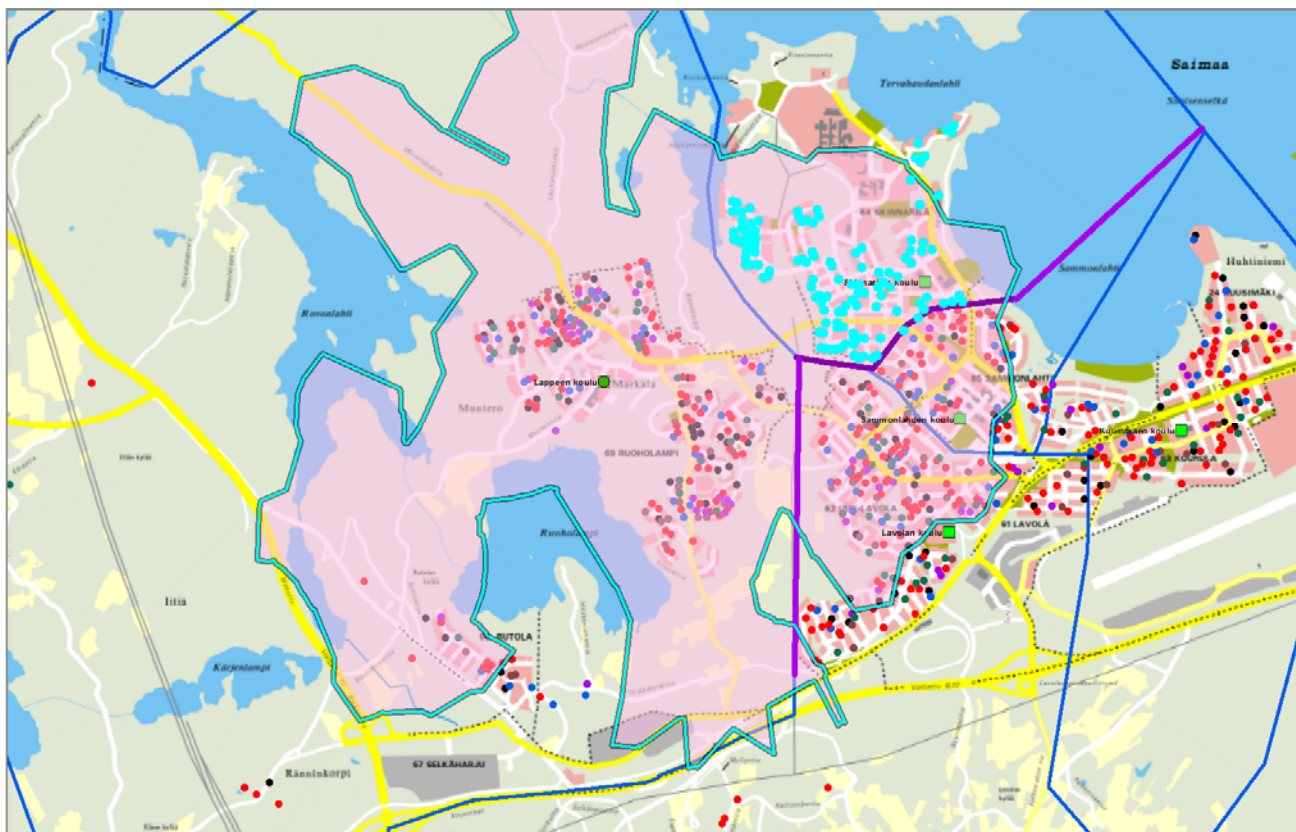
Matkojen pituuksissa tapahtuvat muutokset yläkoulujen osalta on tiivistetty taulukkoon 13.

PALVELUJEN SAAVUTETTAVUUS JA ARJEN SUJUVUUS: YLÄKOULUT

Yhden koulun malli (Sammonlahti) VE 1A	Kahden koulun malli (Lappee, Sammonlahti) VE 1B
• Yli 30 min kävelyetäisyydellä 249 oppilasta (44 %) • Yli 20 min pyöräilyetäisyydellä 79 oppilasta (14%)	• Yli 30 min kävelyetäisyydellä 162 oppilasta (28,7 %) • Yli 20 min pyöräilyetäisyydellä 59 oppilasta (10 %)
• Alakouluihin verrattuna koulumatkat ovat pidempiä (kuten Suomessa keskimäärin) • Yhdenkin yläkoulun mallissa lähes 80 % oppilaista on 3 km vyöhykkeellä, kahden koulun mallissa lähes 90 % • Pyöräilyetäisyyksissä hyvin pieni ero vaihtoehtojen välillä • Yli 5 km koulumatkojen oppilasmäärissä suhteellisen pieni ero vaihtoehtojen välillä (ko. oppilaat asuvat vt 6 eteläpuolella) • Lappeen yläkoulu on huonomman joukkoliikenteen palvelutason piirissä	

Taulukko 13: Yläkoulujen saavutettavuus, VE 1A ja 1B.

Yläkoulujen oppilaista 80 % asuu yhdenkin yläkoulun mallissa enintään kolmen kilometrin säteellä koulusta, kahden yläkoulun mallissa lähes 90 %. Yli 5 kilometrin koulumatkojen osalta vaihtoehtoissa on suhteellisen pieni ero, sillä kyseiset oppilaat asuvat haja-asutus-alueilla valtatie 6:n eteläpuolella, josta Lappeelle ja Sammonlahteen on lähes sama matka. Molempien vaihtoehtojen osalta on huomioitava, että yläkouluikäiset lapset voivat liikkua yksin ja pitempiä matkoja kuin alakouluikäiset.

Kuva 7. Kolmen kilometrin etäisyysvyöhyke Lappeen koululta. Kuvassa osa Skinnarilan koulun oppilaista on sijoitettu Lappeen kouluun, oppilasalueiden raja on merkitty violetilla.

7.3 Arjen sujuvuus

Yhteenvedona vaihtoehtojen 1A ja 1B vaikutuksista asukkaiden arjen sujuvuuteen voidaan todeta, että:

- **Päiväkotiverkko** on molemmissa vaihtoehtoissa sama, joten vaihtoehtojen välillä ei ole eroa eikä eri vaikutuksia.
- **Esikoulujen paikat** ovat molemmissa vaihtoehtoissa samat, joten vaihtoehtojen välillä ei ole eroa eikä eri vaikutuksia.
- **Alakouluverkko** on molemmissa vaihtoehtoissa sama, joten vaihtoehtojen välillä ei ole eroa eikä eri vaikutuksia.
- **Yläkouluverkossa** erona on se, että vaihtoehdossa 1A länsialueella on yksi yläkoulu, joka sijoittuu Sammonlahteen ja vaihtoehdossa 1B on kaksi yläkoulua, jotka sijoittuvat sekä Sammonlahteen että Lappeelle. Tilanne on molemmissa tapauksissa koulumatkojen osalta hyvä muuhun maahan verrattuna. Yläkoulujen oppilaista 80 % asuu yhdenkin yläkoulun mallissa enintään kolmen kilometrin säteellä koulusta.

Palveluverkkovaihtojen valmisteluvaiheessa annetussa kansalaispalautteessa monet asukkaat olivat huolissaan keskittävien kouluverkkoratkaisujen vaikutuksista kouluyhteisöjen turvallisuuteen, oppilaan ja opettajan väliseen vuorovaikutukseen, lasten oppimistuloksiin sekä koulujen viihtyisyyteen.

Asukkaiden arjen sujuvuuteen päiväkotiverkon muutoksissa ei ole vaihtoehtojen 1A ja 1B kesken eroja, sillä molemmissa vaihtoehtoissa on samat päiväkodit ja esiopetuspaikat; Kourula, Sammonlahti, Lappee ja Uus-Lavola (pk).

Tulevaisuuden oppimisympäristö on joka tapauksessa erilainen nykytilanteeseen verrattuna ja koulumaailma uusiutuu voimakkaasti. Lappeenrannassa tehtyjen selvitysten tulosten perusteella voidaan todeta, että koulun koko ei suoraan vaikuta oppimistuloksiin. Koulun koolla ei ole Lappeenrannan peruskouluissa myöskään havaittu suoraa yhteyttä koulukiusaamiseen. Isoissa kouluissa voidaan toiminnot jakaa useaan rakennukseen, joilla on omat sisäankäynnit ja oleskelualueet, ja näin parantaa viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Yhtenäiskoulussa etuna voidaan pitää sitä, että lapsen kouluympäristö pysyy samana esiopetuksesta yläluokille saakka, mikä pienentää alakoulusta yläkoululle siirtymisen aikaansaamaa muutosta. Isommissa kouluyksiköissä on paremmat edellytykset monipuoliselle opetus- ja oheistoiminnalle (yleisopetus ja painotettu opetus, tukitoiminta, kielitarjonta, iltapäivä- ja kerhotoiminta, oppilashuolto, monipuoliset liikuntapaikat). Palveluverkkovaihtoehdosta riippumatta koulun ja sen opetusryhmien toimintakulttuuri on merkittävässä roolissa koulun viihtyvyyden, turvallisuuden ja oppimistulosten kannalta.

Lähiliikuntapalvelujen saavutettavuudessa ei tapahdu länsialueella merkittäviä muutoksia. Hiihto- ja ulkoilureitit säilyvät ennallaan eikä yksityisiin liikuntapaikkoihin kohdistu suoria vaikutuksia. Ulkolähiliikuntapaikat on mahdollista säilyttää. Kenttien pinta-ala ja varustetaso voivat muuttua, mutta ulkoliikuntapaikkoja voidaan samalla nykyaikaistaa. Molemmissa vaihtoehtoissa Skinnarilan ja Lavolan koulujen liikuntasalien iltakäyttömahdollisuus päättyy, samoin Kourulan monitoimihalli poistuu, minkä vuoksi uudet yläkoulujen tai yläkoulun yhteyteen toteutettavat liikuntasalit on suunniteltava niin, että niissä on riittävä tila- ja vuorotarjonta sekä kenttämitoitus myös iltakäyttäjille.

Vaihtoehto 1A luo paremmat edellytykset kehittää Sammonlahteen toimivia monitoimitiloja liikuntaan, harrastustoimintaan ja vapaa-ajan viettoon. Koulujen sijainti vapaa-ajan- ja harrastuspaikkojen välittömässä läheisyydessä vähentäisi oppilaiden tarvetta siirtyä pitkiä matkoja iltapäivätoimintaan tai harrastuksiin koulun päätyttyä. Keskittävä malli luo potentiaalia myös yksityisten palvelujen kehittämiseen ja alueen vetovoimaisuuden parantamiseen.

Muiden palvelujen osalta Sammonlahti on nykyisin ja tulevaisuudessa länsialueen palvelukeskittymä (kirjasto, nuorisotilat, vanhuspalvelut, neuvola, terveysasema sekä kaupalliset palvelut). Sammonlahteen sijoittuvat Eksoten hyvinvointiasema sekä uudet tilat nuorisotilalle ja kirjastolle. Sammonlahti on hyvin saavutettavissa ja koulu-/päiväkotimatkaan voidaan yhdistää muita matkoja.

Vaihtoehto 1A luo paremmin potentiaalia myös yksityisten palvelujen kehittämiseen Sammonlahdessa ja alueen vetovoimaisuuden parantamiseen. Myönteisen kehityksen kierre parantaisi länsialueen palveluomavaraisuutta suhteessa muuhun kaupunkiin. Tämä edellyttää aktiivista yhteistyötä julkisen, yksityisen ja myös kolmannen sektorin edustajien kesken. Parantuva palvelutarjonta ja Sammonlahden alueen ympäristön laadun ja ilmeen parantaminen lisäävät kaupunginosan vetovoimaisuutta. Länsialueella pientaloalueet ovat olleet vetovoimaisia, kun taas alueen keskus Sammonlahti kaipaa positiivisen kehityksen kierrettä, joka toteutuessaan heijastuisi myönteisesti myös ympäröiville asuinalueille.

Sekä vaihtoehto 1A että 1B luovat edellytykset Sammonlahden alueen kehittämiseksi. VE 1A:ssa kaikkien länsialueen yläkoululaisten keskittyminen Sammonlahteen tuo huomattavan määrän palveluiden käyttäjiä, mutta lisää samalla liikennepainetta koulun lähialueella. Arjen sujuvuuden kannalta yläkoulujen oppilailla ei kuitenkaan ole perheen arkeen suurta vaikutusta, koska yläkoululaiset pystyvät kulkemaan koulumatkat itsenäisesti. Väliillisten vaikutusten vuoksi, erityisesti Sammonlahden alueen identiteetin ja palveluiden parantamiseksi VE 1A on parempi. Arjen sujuvuuden kannalta VE 1B on Ruoholammen yläkouluikäisten kannalta parempi, mutta koulumatka enintään kolme kilometriä myös yhden yläkoulun mallissa 1A edelleen 80 %:lla oppilaista. Näin ollen VE 1B:llä ei voida katsoa olevan suurta positiivista vaikutusta arjen sujuvuuteen verrattuna VE 1A:han.

8 KUSTANNUSVAIKUTUKSET

27.1.2016 julkaistussa Länsialueen palveluverkkoselvitys – raportissa verrattiin eri vaihtoehtojen taloudellisia vaikutuksia seuraavilla perusoletuksilla:

1. Tarkasteluaika 1+30 vuotta

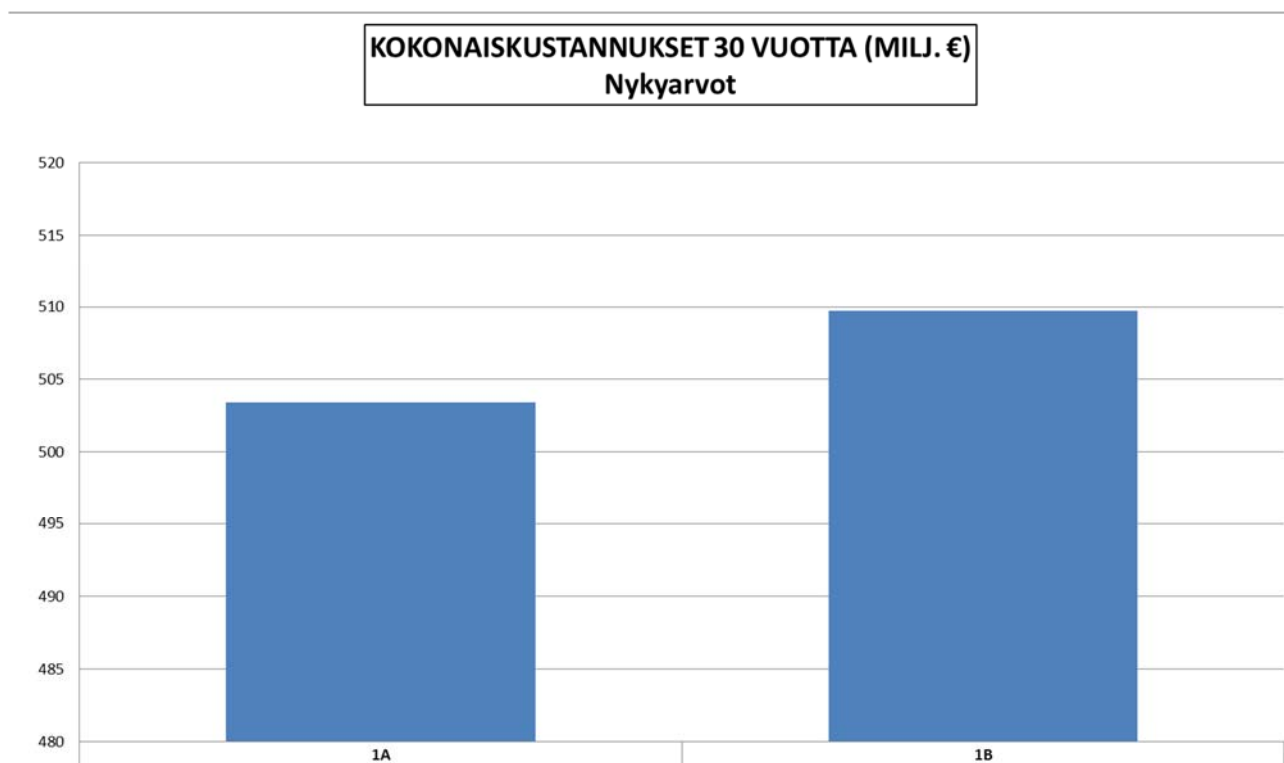
- Investointivuosi + laskennalliset kustannukset 30 vuoden ajalta
- Kaikki uudisrakentaminen on ajoitettu ”investointivuodelle” eli tarkasteluajan jakson alkuun.
 - i. Uudisrakentaminen oletetaan rahoitettavan kokonaan vieraalla pääomalla, laskennallinen korkokustannus sisältyy nimellisarvojen vertailuun.
- Perusparannukset on ajoitettu rakennuksen iän mukaan Tilakeskuksen investointiohjelman periaatetta noudattaen.
 - i. Perusparannusten rahoittamiseen ei ole otettu kantaa.

2. Oletuskustannukset

- Uudisrakentamis-, perusparannus- ja purkukustannukset perustuvat vuosina 2008 - 2015 toteutuneiden hankkeiden kustannuksiin.
 - i. Kustannukset/ hyötym² on indeksoitu vastaamaan marraskuun 2015 hintatasoa.
 - Ylläpitokustannukset perustuvat vuoden 2014 toteutuneisiin keskimääräisiin kustannuksiin rakennuksen iän ja käyttötarkoituksen mukaan.
 - i. Käytetty vuosikustannus/ hyötym² uudisrakennuksissa ja perusparannuskohteissa on 58,92 €.
 - ii. Käytetty vuosikustannus/ hyötym² vanhoissa kohteissa on 84,96 €.
3. Käytetyt indeksit
- Vuosittaiset kustannukset on oletettu muuttuvan alla kerrottujen indeksien mukaisesti.
 - i. Kiinteistön ylläpidon kustannusindeksi koulurakennuksille 2010 – 2015Q3 keskiarvo 2,19 % (Tilastokeskus).
 - ii. Siivouspalveluiden tuottajahintaindeksi 2010 - 2015Q3 keskiarvo 2,84 % (Tilastokeskus).
 - iii. Rakennuskustannusindeksi 2010 – 2015Q3 keskiarvo 1,83 % (Tilastokeskus).
 - iv. Palkansaajien ansiotasoindeksi kuntasektorilla 2010 – 2015Q3 keskiarvo 2,19 % (Tilastokeskus).
4. Käytetty laskenta-/ diskonttauskorko 2,0 % vuosikorko.
- Käytetty diskonttauskorko on alhainen ja vastaa lähinnä vieraan pääoman korkokustannusta.
5. Vaihtoehtojen kokonaiskustannukset esitetään nimellisarvoina ja nykyarvoina.
- Nimellisarvotarkastelussa kaikki kustannukset tarkasteluajanjaksolta on laskettu yhteen, mutta eri vuosien kustannuseriä ei ole diskontattu tarkasteluajanjakson alkuun.

Nykyarvovertailussa eri vuosien kustannukset on diskontattu tarkasteluajanjakson alkuun käyttäen edellä kerrottua diskonttauskorkoa.

Selvityksessä vaihtoehtojen 1A ja 1B kokonaiskustannusten nykyarvot on esitetty seuraavassa kuvassa:

Taulukko 14. Kokonaiskustannukset nykyarvoina.

Vaihtoehdon 1A kokonaiskustannusten nykyarvo on 503,5 milj. euroa ja vaihtoehdon 1B 509,8 milj. euroa. Erot kustannuksissa syntyvät pääasiassa kasvatus- ja opetustoimen kustannuksista (5,6 milj. euroa). Lisäksi liikuntatilojen iltakäytön vaatimat lisäkustannukset on arvioitu lisäävän vaihtoehdon 1B kustannuksia 0,7 milj. euroa. Nuorisotoimen ja kirjaston osalta kustannuksissa ei ole eroja vaihtoehtojen välillä.

Selvityksen jälkeen on tarkennettu liikenne- ja rakentamisen kustannuksia vaihtoehdoissa 1A ja 1B. Tarkentuneiden suunnitelmien perusteella liikenne- ja rakentamisen kustannusarvio on vaihtoehdossa 1A noin 1,75 milj. euroa ja vaihtoehdossa 1B noin 2,2 milj. euroa. Näihin lukuihin eivät sisälly kohteet, mitkä on suunniteltu toteutettavaksi palveluverkkopäätöksestä riippumatta. Kyseisten kohteiden arvioitu kustannus on noin 350 000 euroa. Tarkennetut kustannukset ovat vaihtoehdossa 1A 0,55 milj. euroa ja vaihtoehdossa 1B 0,4 milj. euroa suuremmat kuin 27.1.2016 päivätyssä raportissa.

Koska rakennusten tarkempi tilasuunnittelu ja aikataulutukset eivät vielä ole selvillä, ei muiden kustannusten osalta kustannusarvioita ole muutettu. Tilasuunnittelu vaikuttaa rakentamiskustannusten lisäksi erityisesti ylläpitokustannuksiin. Aikataulutuksella on vaikutusta rakennuskustannusten lisäksi mahdollisiin väistötiloihin.

9 YHTEENVETO

Lappeenrannan kaupunginvaltuusto päätti 6.6.2016, että Lappeenrannan länsialueella esi- ja perusopetus keskitetään Sammonlahden koulukeskukseen ja Lappeen koululle. Päätöksen yhteydessä valtuusto käynnisti jatkovalmistelun, jossa verrataan kahta vaihtoehtoa 7.–9.-luokkalaisten opetuksen järjestämiseksi. Vaihtoehdon 1 A mukaan länsialueen 7.–9.-luokkalaisten opetus järjestettäisiin ainoastaan Sammonlahden yhtenäiskoulussa ja vaihtoehdon 1 B mukaan opetus järjestettäisiin sekä Sammonlahden että Lappeen yhtenäiskoulussa.

Vaihtoehtojen 1A ja 1B vertailun pohjana on ollut vuoden 2016 alussa valmistunut palveluverkkoselvitys. Jatkovalmistelussa on tarkennettu erityisesti pedagogisten vaikutusten arviota ja liikenteellisiä vaikutuksia.

Pedagogisten vaikutusten arvioinnin perusteella vaihtoehto 1B vastaa parhaiten perusopetukselle asetettuja tavoitteita ja uutta opetussuunnitelmaa, koska yhtenäinen perusopetus on perusopetuslain mukainen tavoite. Myös kansallinen kehittämisohjaus tukee yhtenäiskoulujen mallia, jolloin kynnys kuudennen ja seitsemännen luokan välillä madaltuu. Vaihtoehto 1B:ssä Lappee ja Sammonlahti olisivat Lappeenrannan ensimmäiset koulut, joissa kaikki alueen lapset kävisivät koulua samassa yksikössä esikoulusta peruskoulun yhdeksännelle luokalle asti.

Kirjastopalvelujen osalta kaikki koululaiset saavat monipuolisemman palvelun yläkoulun toimituksessa pelkästään Sammonlahdessa (VE 1A). Jos Lappeen koululle tulee toinen yläkoulu (VE 1B) kirjaston palvelut on mahdollista tuottaa edelleen Lappeen koululle kirjastoautolla.

Liikuntatoimen näkökulmasta iltaja viikonloppukäytön kannalta parempi vaihtoehto on 1 B, jossa Lappeen koululle tulisi uusi 600 m²:n liikuntahalli. Lappeenrannassa kaikki isot liikuntahallit ovat iltaja viikonloppukäytön osalta täynnä. Mikäli Sammonlahden liikuntahallin peruskorjaaminen osoittautuu liian kalliiksi ja päädytään rakentamaan kokonaan uusi liikuntahalli, tulee silloin liikuntatoimen näkemyksen mukaan toteuttaa 1 000 – 1 200 m²:n kokoinen liikuntahalli, koska odotettavissa ei ole iltakäytön tarpeen vähenemistä. Sammonlahden koulukeskuksen rakentamisen yhteydessä on varauduttava siirtämään molemmissa vaihtoehdoissa nykyinen luonnonnurmikenttä toiseen paikkaan.

Nuorisotoimen osalta 1A on kokonaisvaltaisesti toimivin ja paras vaihtoehto. Vaihtoehdossa 1B ei ole nuorisotoimen toimitiloja Lappeen koulussa. Länsialueen nuorisotoimen toimipisteen sijainti Sammonlahden alueella puoltaa paikkaansa jo asukaspuhjan vuoksi.

Valmisteilla oleva sote-uudistus ja siihen varautuminen vaikuttavat osaltaan sosiaali- ja terveyspalvelujen tuleviin järjestelyihin ja toimitilaratkaisuihin. Vaihtoehdossa 1B kokoaikaisen terveydenhoitajan ja oppilashuollon palvelut ovat Sammonlahden ja Lappeen kouluissa. Vaihtoehdossa 1A terveydenhoitajan ja oppilashuollon palvelut ovat kokoaikaisesti Sammonlahdessa ja osa-aikaisesti Lappeen koulussa. Tarvittaessa myös lasten ja nuorten talon psykososiaaliset palvelut liikkuvat Sammonlahdessa ja Lappeella. Lisäksi alustaviin suunnitelmiin on sisällytynyt länsialueen neuvolan sijoittuminen Sammontalon yhteyteen.

Ajoneuvoliikenteen toimivuuden kannalta vaihtoehtojen erot ovat pieniä, koska eniten liikennettä tuottavat toiminnot sijoittuvat molemmissa vaihtoehdoissa Sammonlahteen. Vaihtoehto 1B:tä voidaan kuitenkin pitää toimivuudeltaan parempana. Toimivuus niin sanotussa

maksimivaihtoehdossa 1A on vielä kohtuullinen vuoden 2035 liikenne-ennustetilanteessa. Molemmista vaihtoehdoista on joka tapauksessa tehtävä merkittäviä parannuksia Sammonlahden ympäristön liikenneturvallisuuteen.

Rakennusten kokonaispinta-alan osalta VE 1A on pienempi kuin 1B. VE 1A:n hyötyala on noin 18 900 hym^2 ja vaihtoehdon 1B noin 20 000 hym^2 . Luvuissa on mukana sekä vanhat tai peruskorjattavat tilat että uudet rakennettavat tilat. Molemmat vaihtoehdot on laskettu oppilasmäärien perusteella ja ne tarkentuvat hankesuunnittelun aikana. Vuosien 2016 – 2026 aikana alueen koulu-, päiväkot- ja liikuntasalirakennukset Lappeen koulua ja päiväkotia lukuun ottamatta tulevat peruskorjausikään. Tilojen tulee olla terveelliset ja turvalliset koko sen ajan, minkä ne toimivat palvelutuotannossa. Tämän vuoksi myös purettaviksi tai muuten poistuviksi esitettyihin rakennuksiin joudutaan tekemään kunnossapito- ja korjaustöitä.

Sammonlahden toteutettavan, Sammontaloksi nimetyn kokonaisuuden laskennallinen alue-tarve on VE 1A:ssa 5,83 hehtaaria ja VE 1B:ssä 5,2 hehtaaria. Kaavoituksessa varaudutaan kuitenkin vähintään 6 hehtaarin alueeseen vaihtoehdosta riippumatta. Vaihtoehto 1B:ssä Lappeen koulun tonttia on tarpeen laajentaa runsaan 4 hehtaarin laajuiseksi siten, että rakennuksen laajennusosa sijoittuu nykyisen alakoulun lounaispuolelle. Yhdyskuntarakenteellisilta ja ympäristöllisiltä vaikutuksiltaan vaihtoehdot 1A ja 1B eivät poikkea merkittävästi toisistaan.

Vaihtoehdossa 1B Sammonlahden ja Lappeen koulujen oppilasalueet on muodostettu siten, että Lappeen koulu on noin 3-sarjainen ja Sammonlahden koulu noin 4-sarjainen. Tällöin Skinnarilan koulun oppilasalue jaettaisiin kahtia ja alueen pohjoisosa ohjattaisiin pääosin Lappeen kouluun. Kaikki vertailuun sisältyvät syrjäytymisindikaattorit ovat Sammonlahden koulussa matalammat vaihtoehdossa 1B kuin 1A. Eroavaisuus näiden indikaattoreiden perusteella Sammonlahden ja Lappeen koulujen välillä on suurempi vaihtoehdossa 1A kuin 1B. Sosioekonomisia vaikutuksia voidaan tasata nimenomaan sillä, että osa Skinnarilassa asuvista lapsista ohjataan Lappeen kouluun ensimmäisestä luokasta alkaen.

Palvelujen saavutettavuuden osalta vaihtoehdoissa ei todettu merkittäviä eroja. Yläkoulujen oppilaista 80 % asuu yhdenkin yläkoulun mallissa enintään 3 kilometrin säteellä koulusta, kahden yläkoulun mallissa lähes 90 %. Arjen sujuvuuden kannalta vaihtoehdoilla ei ole merkittäviä eroja, koska yläkoululaiset pystyvät kulkemaan koulumatkat itsenäisesti. Välillisten vaikutusten vuoksi, erityisesti Sammonlahden alueen identiteetin ja palveluiden parantamiseksi VE 1A:ta voi kuitenkin pitää parempana.

Käytettävissä olevien tietojen mukaan vaihtoehtojen 1A ja 1B rakentamis- ja käyttökustannuksissa ei ole merkittäviä eroja. Vaihtoehtojen kokonaiskustannusten nykyarvo on VE 1A:ssa noin 504 milj. euroa ja VE 1B:ssä noin 510 milj. euroa. Erot kustannuksissa syntyvät pääasiassa kasvatus- ja opetustoimen kustannuksista.